

**Sprawozdanie z realizacji działań
w ramach Programu Wspierania
Rodziny
i Rozwoju Systemu Pieczy
Zastępczej na Terenie Miasta
Lublin w 2021 roku**

Lublin, październik 2022 roku

Spis treści:

WPROWADZENIE	2
ROZDZIAŁ I	4
WSPIERANIE RODZINY	4
CEL 1. PROMOWANIE WARTOŚCI RODZINNYCH I WŁAŚCIWYCH POSTAW RODZICIELSKICH ..	4
CEL 2. KONTYNUOWANIE DZIAŁAŃ ZAPOBIEGAJĄCYCH SYTUACJOM KRYZYSOWYM W RODZINIE	19
CEL 3. WZMACNIANIE RODZIN W WYPEŁNIENIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	38
ROZDZIAŁ II	59
PIECZA ZASTĘPCZA	59
CEL 1. ORGANIZACJA WIELOWYMIAROWYCH DZIAŁAŃ NA RZECZ RODZIN ZASTĘPCZYCH I UMIESZCZONYCH W NICH DZIECI	59
CEL 2. OPTIMALIZACJA SYSTEMU INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	74
CEL 3. DOSKONALENIE SYSTEMU WSPARCIA PROCESU USAMODZIELNIANIA WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ	86
SPIS TABEL I WYKRESÓW	98

WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 447) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gminy mają obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny (art. 176 pkt. 1 ustawy), a powiaty obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej zawierających, między innymi, coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych (art. 180 pkt. 1). Lublin jako miasto na prawach powiatu realizuje zadania gminy i zadania powiatu, stąd też Uchwałą nr 28/II/2018 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2018 r. przyjęto „Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej na Terenie Miasta Lublin w Latach 2019-2021”.

Program nawiązuje do takich dokumentów, jak: „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin na lata 2021-2030”, którą przyjęto Uchwałą nr 776/XXIV/2020 Rady Miasta Lublin z dnia 17 grudnia 2020 r., „Program działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin na lata 2021-2025”, przyjęty Uchwałą nr 775/XXIV/2020 Rady Miasta Lublin z dnia 17 grudnia 2020 r., „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lublinie na lata 2021-2025” przyjęty Uchwałą nr 777/XXIV/2020 Rady Miasta Lublin z dnia 17 grudnia 2020 r.

Cele i zadania zawarte w Programie są kontynuacją tychże zawartych w „Programie Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej na Terenie Miasta Lublin w latach 2016-2018” przyjętym uchwałą nr 345/XIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 23 grudnia 2015 roku.

Założenia Programu wynikają z dwóch podstawowych zakresów działania wyznaczonych przez przepisy ustawy. Obszar pierwszy dotyczy poczynań skierowanych na utrzymanie dzieci w ich naturalnych rodzinach. Obszar drugi obejmuje działania odnoszące się do zapewnienia właściwie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych należytej opieki rodzicielskiej, w tym także do doskonalenia form wsparcia osób usamodzielnianych.

W 2021 roku realizacja zadań zawartych w Programie była utrudniona ze względu na wiele ograniczeń związanych z sytuacją epidemiczną w kraju, która wymagała od wszystkich jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz pozostałych służb ścisłej współpracy i dyscypliny.

W okresie nasilenia zachorowań na COVID-19 imprezy dla dużej liczby uczestników nie były prowadzone. Nie zostały zatem zrealizowane niektóre planowane działania o charakterze pikników, festynów i innych imprez środowiskowych dla mieszkańców Lublina, które w latach ubiegłych cieszyły się dużym zainteresowaniem¹.

Z uwagi na bezpieczeństwo część działań prowadzono w formie on-line, a część z zachowaniem reżimu sanitarnego. Pomimo wielu utrudnień główne cele Programu udało się zrealizować.

Niniejszy dokument stanowi sprawozdanie z realizacji zadań podjętych w ramach Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej na Terenie Miasta Lublin w 2021 roku. Dokument został podzielony na dwie części. Pierwsza część zawiera opis realizacji trzech celów, które dotyczą wspierania rodzin naturalnych w prawidłowym funkcjonowaniu. Część druga stanowi odniesienie do trzech celów dotyczących działań w zakresie systemu pieczy zastępczej. Poszczególnym celom zostały przyporządkowane zadania, a także wskaźniki realizacji. W dokumencie wskazano na poziom realizacji wskaźników, co odzwierciedla stopień, w jakim zamierzone efekty zostały osiągnięte, a także stanowi podstawę planowania działań optymalizujących na kolejne lata.

¹ Odwołano m. in. coroczny konkurs plastyczny „Rodziny inspirują Lublin”, cykl warsztatów rzemieślniczych dla najmłodszych lublinian, Galę wieńczącą konkurs na Podmiot Przyjazny Dużej Rodzinie, rodzinny koncert z okazji Dnia Rodziny, imprezy z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

ROZDZIAŁ I

WSPIERANIE RODZINY

CEL 1. PROMOWANIE WARTOŚCI RODZINNYCH I WŁAŚCIWYCH POSTAW RODZICIELSKICH

W ramach celu 1. realizowano następujące zadania:

1. Organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych;
2. Prowadzenie działalności edukacyjno-informacyjnej na rzecz promowania rodziny, organizowanie spotkań o charakterze edukacyjnym, konferencji i warsztatów;
3. Zwiększanie możliwości dostępu do poradnictwa specjalistycznego (w szczególności: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego);
4. Realizacja programu dla rodzin wielodzietnych;
5. Promowanie różnych wartościowych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży;
6. Organizacja warsztatów dla rodzin z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego, aktywizacji społecznej i zawodowej, edukacja w zakresie planowania rodziny.

Zadania w ramach tego celu koncentrowały się głównie na realizacji programów i projektów na rzecz umacniania rodzin w ich prawidłowym funkcjonowaniu, na organizacji różnorodnych form integracji społeczności lokalnej, a także na prowadzeniu działalności edukacyjno-informacyjnej na rzecz promowania właściwych postaw rodzicielskich. Były one realizowane przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin oraz organizacje pozarządowe.

W Programie przyjęto następujące wskaźniki ilościowe realizacji zadań:

- liczba zorganizowanych pikników, festynów i innych imprez środowiskowych,
- liczba zorganizowanych spotkań edukacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym,
- liczba rodzin wielodzietnych objętych Programem Rodzina Trzy Plus,
- liczba osób biorących udział w warsztatach,
- liczba zorganizowanych warsztatów.

Tabela 1. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 1

l.p.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba zorganizowanych pikników, festynów i innych imprez środowiskowych	19 ²
2.	Liczba zorganizowanych spotkań edukacyjnych	47
3.	Liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	891
4.	Liczba rodzin wielodzietnych objętych Programem Rodzina Trzy Plus	3 995
5	Liczba osób biorących udział w warsztatach	493
6	Liczba zorganizowanych warsztatów	13 ³

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zadanie 1. Organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych

W ramach integracji rodzin i społeczności lokalnych Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie zorganizował 3 działania:

1. W dniach 15 i 22 lipca 2021 roku Filia nr 1 MOPR w Lublinie wspólnie z Filią nr 11 Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie zorganizowała spotkania dla dzieci i rodziców pt. „Poznajemy świat poprzez zmysły”. Zajęcia odbywały się na placu przed biblioteką. Brały w nich udział dzieci z rodzin objętych wsparciem MOPR w Lublinie zamieszkałe w dzielnicy Kalinowszczyzna. Dzieci wspólnie z opiekunami wykonywały prace plastyczne z materiałów z recyklingu, brały udział w zabawach tematycznych, rozwiązywały rebusy itp. Celem spotkania była nauka różnorodnych form spędzanie czasu oraz rozwijanie pasji i zainteresowań.
2. W dniu 6 grudnia 2022 r. roku w Centrum Aktywności Środowiskowej działającym przy MOPR w Lublinie odbyło się spotkanie mikołajkowe dla dzieci uczęszczających na zajęcia w grupach wsparcia.
3. W dniu 14 grudnia 2021 r. na osiedlu im. A. Mickiewicza LSM w Lublinie zorganizowano działanie środowiskowe polegające na wspólnym ubieraniu osiedlowej choinki z wykorzystaniem ozdób przygotowanych przez mieszkańców

² Uwzględniono również projekty, akcje i inne działania środowiskowe prowadzone przez Wydział Sportu Urzędu Miasta Lublin.

³ Ujęto działania realizowane przez Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin oraz Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin.

i dzieci z osiedlowych przedszkoli, oraz wspólne kolędowanie. Działanie miało na celu m.in. integrację mieszkańców pogłębianie więzi wewnątrzrodzinnych.

Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych w 2021 roku zrealizował za pomocą elektronicznych środków przekazu dwa działania, były to :

1. W dniu 21 stycznia 2021 r. na profilu www.facebook.com/MiastoLublin pojawił się konkursowy post z okazji **Ogólnopolskiego Dnia Babci i dziadka**. Zadaniem uczestników było zamieszczenie w komentarzu pod postem zdjęcia z babcią lub dziadkiem. Autorzy trzech pierwszych postów nagrodzeni zostali albumami o historii Krakowskiego Przedmieścia, a kolejnych piętnastu otrzymało gadżety z logo Programu Rodzina Trzy Plus. W tym samym dniu z okazji Dnia Babci i Dziadka drogą elektroniczną (Facebook) w imieniu najmłodszych lublinian trzecioklasista Eryk, (uczeń Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II st. im. Karola Lipińskiego w Lublinie) skierował życzenia do wszystkich lubelskich seniorów. Odnotowano ponad 2,5 tysiąca wyświetleń.
2. W dniu 29 kwietnia 2021 roku zorganizowany został na profilu Miasta Lublin **Fotograficzny korowód pokoleń**, z okazji Międzynarodowego Dnia Solidarności Międzypokoleniowej.

Zadanie 2. Prowadzenie działalności edukacyjno-informacyjnej na rzecz promowania rodziny, organizowanie spotkań o charakterze edukacyjnym, konferencji i warsztatów

Działania promujące wartości rodzinne prowadzone w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin MOPR w Lublinie realizowane były poprzez cykl warsztatów doskonalenia umiejętności wychowawczych - „Szkoła dla rodziców”. Odbyło się – 10 spotkań dla 6 uczestników, 20 godzin zajęć warsztatowych.

Warsztaty doskonalenia umiejętności wychowawczych - „Szkoła dla rodziców” były prowadzone również w Centrum Aktywności Środowiskowej działającym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie. Odbyło się 6 spotkań warsztatowych w których uczestniczyło 2 opiekunów.

Ponadto w CAŚ, w ramach wymienionego zadania rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym, zamieszkałe na osiedlu bloków socjalnych przy ul. A. Grygowej w Lublinie mogły skorzystać ze wsparcia psychologa (udzielono 73 indywidualne porady pedagogiczne).

Zadanie 3. Zwiększanie możliwości dostępu do poradnictwa specjalistycznego (w szczególności: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego)

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie jest realizatorem polityki społecznej, ukierunkowanej na tworzenie warunków do budowania zintegrowanego i efektywnego systemu zapobiegania występowaniu problemów społecznych, a także ich rozwiązywania. Jednym z zadań pomocy społecznej jest stałe zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, z którego mogą korzystać osoby oraz rodziny wymagające wsparcia.

Profesjonalna terapia, pozwala rozwiązywać problemy osobom, małżeństwom i rodzinom, wzmacnia więzi i usprawnia komunikację. Ma to szczególne znaczenie w czasie, gdy skutki pandemii pogłębiły trudności z jakimi borykały się małżeństwa i rodziny. W zgłaszanych problemach dominowały trudności afektywne dzieci i młodzieży oraz relacyjne małżeństw i rodzin.

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin działająca w strukturach MOPR udziela bezpłatnej pomocy osobom i rodzinom z terenu Miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym, m.in. przez pedagoga szkolnego, na wniosek sądu, itp.

Pomoc udzielana klientom obejmuje:

- terapię psychologiczną,
- terapię indywidualną,
- terapię małżeńską i rodzinną,
- terapię pedagogiczną,
- trening EEG-Biofeedback,
- działalność szkoleniową,
- warsztaty umiejętności wychowawczych.

W 2021 roku z pomocy skorzystały 863 osoby (769 osób dorosłych oraz 94 dzieci) w tym:

- z terapii skorzystało 857 osób (dorośli: 763, dzieci: 94),
- z profilaktyki skorzystało 6 osób (dorośli: 6, dzieci: 0).

Wsparciem w formie terapii objęto **681 rodzin**, z czego 96,6% to rodziny naturalne (657 rodzin), a 1% (7 rodzin) stanowiły rodziny zastępcze. Ponadto wsparciem objęto 11 rodzin adopcyjnych (1,6%) oraz 6 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 2. Liczba rodzin objętych terapią w 2021 roku

Liczba rodzin ogółem, w tym:	681
rodzin naturalnych	657
rodzin zastępczych	7
rodzin adopcyjnych	11
dzieci przebywających w placówce	6

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2021 roku, w terapii uczestniczyło **857 osób** (1 082 osoby w 2020 r.). Ogółem odbyło się **8 177 sesji** (7 960 w 2020 r.) terapeutycznych i konsultacyjnych. Pomimo pandemii zrealizowano więcej sesji niż w latach ubiegłych. Ograniczenia związane z pandemią spowodowały jednak zmniejszenie liczby osób korzystających (lęk przed infekcją, trudności wywołane lock downem, choroby). W 2021 r., praca została zogniskowana wokół indywidualnych i rodzinnych spotkań terapeutycznych, co skutkowało zwiększeniem sesji terapeutycznych w stosunku do lat ubiegłych.

Od kilku lat można zaobserwować systematyczny wzrost liczby przeprowadzanych sesji (od 6 375 w 2017 roku, do 8 177 w 2021 roku), co wynika z dużego zapotrzebowania na usługi psychologiczne i pedagogiczne. Zauważalne było również nieznaczne zmniejszenie liczby klientów (przy zwiększeniu liczby sesji), co wynika z różnej gotowości klientów we wchodzenie w kontakt terapeutyczny w zmiennych, pandemicznych warunkach. Część klientów Poradni, korzystała z pomocy także poprzez media elektroniczne lub telefon, część oczekiwała na możliwość spotkań osobistych. Pozytywną tendencją jest korzystanie klientów Poradni z długoterminowej terapii, zamiast krótkich konsultacji, proces ten przynosi widoczną poprawę w funkcjonowaniu osób i rodzin.

W 2021 roku Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin MOPR w Lublinie prowadziła działania terapeutyczne na poziomie lat ubiegłych, obok pracy terapeutycznej w kontakcie bezpośrednim wdrożono pracę z użyciem łączy online i telefonicznych. Dzięki temu możliwe było świadczenie pomocy także osobom przebywającym w izolacji lub na kwarantannie, oraz zwiększono liczbę sesji przeprowadzonych na rzecz mieszkańców Miasta Lublin.

Ofertę w zakresie poradnictwa na terenie Miasta Lublin wzbogacają publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne⁴. Do ich zadań należy, m.in. udzielanie dzieciom

⁴ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 3, Zespół Poradni nr 1 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 5 Specjalistyczna Poradnia Zawodowa), Zespół Poradni nr 2 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 4 Specjalistyczna Poradnia Psychoprofilaktyki i Terapii Rodzin), Zespół Poradni nr 3 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 6, Specjalistyczna Poradnia Wczesnej Diagnozy

i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielania rodzicom i nauczycielom wsparcia w zakresie wychowania i kształcenia dzieci i młodzieży.

Bezpłatne konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i pedagogiczne) rodziny uzyskują również w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale, tj. 2 pedagogów, 3 psychologów, świadczyli poradnictwo, m. in. na rzecz rodzin naturalnych. Bezpłatne konsultacje i poradnictwo odbywały się w siedzibie Działu przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności oraz drogą telefoniczną.

W roku 2021 tą formą pomocy objętych było **8 rodzin**, które skorzystały z 14 porad.

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwyciężania występujących trudności życiowych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka rodziny.

Dodatkowo w 2021 roku w ramach projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 realizowano Zadanie 4 „Punkt konsultacyjno-doradczy”, w którym specjaliści udzielali rodzinom wsparcia psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego. W „Punkcie konsultacyjno-doradczym” w roku 2021 uczestniczyło 6 osób (3 osoby dorosłe objęte asystą rodzinną oraz 3 dzieci).

Zadanie 4. Realizacja programu dla rodzin wielodzietnych⁵

Działania prorodzinne są ważnym elementem polityki społecznej Miasta Lublin. Tworzone są warunki do właściwego funkcjonowania i wszechstronnego rozwoju rodzin. Polityka prorodzinna prowadzona przez miasto oparta jest na promowaniu i realizacji działań, inicjatyw i projektów zapewniającym rodzinom kompleksowy zakres usług wspomagających, odpowiadających na ich potrzeby. Szczególne miejsce zajmują działania kierowane do rodzin wielodzietnych.

W 2021 r. w Lublinie zameldowanych było 50 785 rodzin, z czego 4 368 stanowiły rodziny wielodzietne (8%). Na przestrzeni ostatnich lat podejmowanych jest wiele działań wspierających te rodziny, czego przykładem jest m.in. Program działań na rzecz dużych rodzin „**Rodzina Trzy Plus**„ (przyjęty uchwałą nr 429/XIX/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 29 marca 2012 r.). Od 2012 do 2018 roku komórką realizującą Program był Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin. Od 2019 r. jego realizację przejął nowo utworzony Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych Urzędu Miasta Lublin.

W ramach Programu zintensyfikowano współpracę pomiędzy administracją samorządową a sektorem prywatnym, aby poprzez wspieranie rodziny przypomnieć, że pełni ona kluczową rolę w rozwoju społeczeństwa lokalnego. To lokalne rozwiązanie jest odpowiedzią na aktualne potrzeby lubelskich rodzin i odgrywa ważną rolę w tworzeniu dla nich przyjaznego otoczenia. Program Rodzina Trzy Plus ma jasno określony cel: wsparcie rodzin z co najmniej trojgiem dzieci zamieszkałych na terenie Miasta Lublin. Wydawana od dziewięciu lat w ramach Programu Karta Rodzina Trzy Plus nie jest instrumentem polityki socjalnej. Karta stanowi wymierną pomoc materialną dla rodzin, a poprzez włączenie do niej lokalnych przedsiębiorców stała się istotnym elementem aktywizacji gospodarczej regionu. Współpracujące z Miastem podmioty uzupełniają zarówno zakres wsparcia, jak i dodają takie jego formy, których instytucje samorządowe nie są w stanie – z uwagi na zakres ustawowo przypisanych im zadań – zaoferować rodzinom. Lubelski Program jest rozwiązaniem efektywnym, bowiem cała zdobyta pula ulg trafia bezpośrednio do rodzin. Tym samym Program nie angażuje środków finansowych miasta, czyli nie generuje dodatkowych kosztów. Obciążenie budżetu miasta związane z realizacją Programu jest niewielkie, a rekompensuje je w dużym stopniu szeroko pojęta pomoc ze strony podmiotów partnerujących. Sukcesy Programu zauważone zostały nie tylko lokalnie ale także w Polsce i Europie. Program jest laureatem Europejskiej Nagrody Sektora Publicznego (European Public Sector Award, EPSA

⁵ Materiał opracowany przez Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych Urzędu Miasta Lublin.

2015). To prestiżowy konkurs organizowany przez Europejski Instytut Administracji Publicznej (EIPA). Oficjalnym partnerem konkursu jest m.in. Komisja Europejska. Lublin otrzymał Certyfikat Dobrych Praktyk za działania w ramach Programu „Rodzina Trzy Plus”.

Obecnie miasto może pochwalić się współpracą z **220 Partnerami**, a z Programu korzysta prawie 92% uprawnionych rodzin (w sumie wydanych zostało już **19 978 tysięcy** Kart Rodzina Trzy Plus - prawie 8 tys. rodzicom i ponad 12 tys. dzieciom, tym samym **posiadaczami Kart jest ponad 4 tys. lubelskich rodzin**). Niestety trwające obostrzenia związane z pandemią Covid-19, w porównaniu do lat ubiegłych, spowodowały spadek liczby Partnerów w Programie, a także spadek zainteresowania ze strony mieszkańców wnioskowaniem o karty Rodzina Trzy Plus. W 2021 r. wydano ich 705 a w 2020 r. 695.

Dzięki podmiotom działającym na terenie Miasta, które zgodziły się na udział w Programie, rodziny wielodzietne mają bogatą ofertę towarów i usług, z której mogą korzystać na specjalnych warunkach. Są to głównie usługi handlowe, przewozowe, medyczne, szkoleniowe, kosmetyczne, fotograficzne, serwisowe, konsumpcyjne itp.

Warto tu wymienić możliwość bezpłatnego i ulgowego korzystania z:

- zajęć edukacyjnych takich, jak nauka języków, nauka tańca;
- zajęć sportowych np. zajęcia na siłowniach, w klubach karate, klubach piłkarskich, zajęcia w ośrodkach sportu i rekreacji;
- zajęć rekreacyjnych, czy też kulturalnych takich, jak udział w spektaklach teatralnych lub muzycznych;
- ulgowych zakupów realizowanych w sklepach i niektórych marketach: ulgi na zakup żywności, książek, czasopism, ubrań, artykułów szkolnych czy zabawek, wyposażenia domu i jego budowy;
- ulgi w zakresie usług handlowych, przewozowych, zdrowotnych w tym stomatologicznych i rehabilitacyjnych, szkoleniowych, hotelarskich, kosmetycznych, fotograficznych, serwisowych, gastronomicznych ect.

Reasumując, wydawana w ramach Programu Karta obejmuje większość usług niezbędnych do codziennego funkcjonowania rodziny. Dzięki Programowi Rodzina Trzy Plus w znaczącym stopniu podniosła się jakość życia dużych rodzin w Lublinie. Warto zaznaczyć także zaangażowanie lubelskich szkół. Osiem z nich od 2012 roku, każdego roku oferuje rodzinom wielodzietnym, w ramach Programu, możliwość bezpłatnego korzystania z basenów. Od początku istnienia programu dyrektorzy szkół udostępniają każdego roku bezpłatne karnety wstępu na baseny. Ich liczba waha się od 200-650 sztuk rocznie. W roku 2021 r. udostępniono 236 miejsc w 8 szkołach.

Należy wspomnieć również, iż wśród innych form pomocy dla dużych rodzin oferowanych przez miasto Lublin jest wprowadzenie z dniem 1 stycznia 2013 r. ulg w odpłatnościach w przedszkolach publicznych (zakres ulg waha się od 50% dla jednego dziecka do 100% na trzecie i kolejne dziecko).

Elementem wspierającym rodziny wielodzietne jest również stworzona przez Zarząd Transportu Miejskiego w Lublinie możliwość korzystania z tzw. „biletu rodzinnego”. Zgodnie z regulacjami obowiązującymi od 1 kwietnia 2012 r. z biletu rodzinnego korzystać mogą rodziny z minimum czwórką dzieci. Dodatkowo wprowadzono, bardzo istotną z punktu widzenia użytkowników zmianę polegającą na przyznaniu prawa do odrębnych egzemplarzy biletu dla każdego z członków rodziny (10 zł/sztukę).

Założenia miejskiego Programu „Rodzina Trzy Plus” realizowano m.in. poprzez:

- **Dołączenie do obchodów Światowego Dnia Małżeństwa.** Miasto Lublin 13 lutego 2021 r. dołączyło do obchodów Światowego Dnia Małżeństwa. Obchody inicjowane przez Fundację Komitetu Obchodów Narodowego Dnia Życia, w ramach projektu „Polska Szczęśliwych Rodzin”. Na portalu www.facebook.com/MiastoLublin oraz stronie internetowej UML w zakładce Mieszkańcy-Rodzina zamieszczono specjalnie przygotowany z tej okazji spot reklamowy,
- **Udział w zadaniach komisji Unii Metropolii Polskich.** W dniu 21 stycznia 2021 r. przedstawiciele Miasta Lublin wzięli udział w zadaniach komisji Unii Metropolii Polskich (posiedzenie zespołu zdrowia KWRiST - wideokonferencja) poświęconej opiniowaniu Projektu ustawy o zmianie ustawy o Karcie Dużej Rodziny oraz opiniowaniu zmiany rozporządzenia MRiPS zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu unieważnienia Karty Dużej Rodziny, wzorów graficznych oraz wzoru wniosku w sprawie przyznania Karty Dużej Rodziny,
- **Zorganizowanie wystawy fotograficznej wakacyjnego konkursu „Ruszamy w Polskę”.** Od 22 marca do 19 kwietnia 2021 r. w Galerii Ratusz zorganizowano wystawę fotograficzną wakacyjnego konkursu „Ruszamy w Polskę” Konkurs ogłoszony w ramach Programu Rodzina Trzy Plus,
- **Dołączenie do międzynarodowych obchodów Dnia Rodziny.** 15 maja 2021 r. Lublin dołączył do międzynarodowych obchodów Dnia Rodziny. Z okazji tego dnia, z inicjatywy Wydziału Inicjatyw i Programów Społecznych, w sobotnie popołudnie została rozświetlona fasada Centrum Spotkania Kultur. Uroczyste wręczenie nagród i wyróżnień laureatom konkursu odbyło się 29 czerwca 2021 r. w Trybunale Koronnym,

- **Częściowe zwolnienie rodzin wielodzietnych z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.** Od 1 lipca 2021 r. w Lublinie ruszała nowa metoda naliczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi „od mieszkańca”. Częściowym zwolnieniom z opłat podlegać będą lubelskie rodziny wielodzietne, o których mowa w ustawie o Karcie Dużej Rodziny,
- **Wydarzenie pn. „Kobiety Wiedzą, co Robią”.** Podczas spotkania w dniu 4 września 2021 roku wyróżniono mieszkanki Lublina, które poprzez swoją aktywność prywatną i zawodową przyczyniają się do rozwoju miasta,
- **Akcję wydawania bezpłatnych karnetów na szkolne pływalnie.** 13 października po raz dziewiąty w ramach Programu Rodzina Trzy Plus ruszała akcja wydawania bezpłatnych karnetów na szkolne pływalnie. Wejściówki ważne będą do końca czerwca 2022 r. - 236 sztuk,
- **Przygotowanie Aplikacji Miasta Lublin do Certyfikacji Samorząd Przyjazny Rodzinom.** W ramach przygotowań powołano Zespół Zadaniowy ds. przygotowania aplikacji (październik 2021 r.).

Każdą wskazaną powyżej akcją poprzedzała informacja promocyjna w prasie oraz telewizji. Na temat każdego przeprowadzonego wydarzenia, w formie relacji, informowała prasa oraz regionalna TVP (programy informacyjne i śniadaniowe: wywiady, zajawki, fotorelacje). Na bieżąco na stronie Urzędu Miasta Lublin jak i portalu na facebooku Miasto Lublin promowano Partnerów Programu jak i wszelkie działania okołoprogramowe. Przez cały rok niezmiennie pozyskiwano Partnerów Programu.

Trzeba również podkreślić, że działania realizowane na rzecz dużych rodzin przez miasto Lublin obejmują także udział w działaniach ogólnopolskich. Z dniem 1 stycznia 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 23 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny nakładająca na gminę obowiązek wydawania ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Zadanie to, w praktyce realizowane jest już od 16 czerwca 2014 r. jako rządowy program dla rodzin wielodzietnych. **Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny** to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia lub w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Karta Dużej Rodziny dostępna jest w dwu formach tj.: w wersji tradycyjnej i elektronicznej. Wprowadzona w 2018 roku karta w formie aplikacji, to bardzo wygodne rozwiązanie, z którego posiadacze KDR bardzo chętnie korzystają. W sumie w latach 2014-2021 Programem objętych zostało ponad **4,5 tys. lubelskich** rodzin i wydano

27 962 kart w formie tradycyjnej oraz 27 174 Kart elektronicznych. W 2021 r. zainteresowanie Kartą Dużej Rodziny znacząco spadło, wydano jedynie 2 531 sztuk kart tradycyjnych i 2 534 kart elektronicznych. W 2021 r. nastąpiły także wyraźne zmiany w zainteresowaniu formami składania wniosku (spowodowane pandemią). Najczęściej wybieraną opcją składania wniosków to ta za pośrednictwem Portalu Informacyjno-Usługowego Emp@tia (empatia.mpips.gov.pl). Stanowiła ona ok 70% wszystkich złożonych wniosków. W sumie w 2021 r. obsłużono 945 wniosków.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla dużych rodzin zarówno w instytucjach publicznych jak i w firmach prywatnych. Oferta obejmuje zniżki w przejazdach pociągami, ulgi w opłacie przy staraniu się o paszport, ulgi przy zakupie paliwa, ulgi w środkach telekomunikacji i w usługach bankowych. Posiadacze kart mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, bezpłatnego wejścia do parków i innych obszarów chronionych, jak również zakupu ze zniżką wielu innych usług na terenie całego kraju. Posiadanie Karty ułatwia więc dużym rodzinom dostęp do usług oraz obniża koszty codziennego życia. Obecnie KDR honoruje **ok. 5 tys. partnerów** w ponad 22 tys. punktów w całej Polsce, a takich miejsc wciąż przybywa.

Zadanie 5. Promowanie różnych wartościowych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży

Duże znaczenie w ramach ww. zadania mają projekty realizowane przez Wydział Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Lublin. W 2021 roku realizowano następujące Projekty:

- 1. Projekt „Aktywny Lublin”**, którego głównym celem było promowanie sportu jako formy spędzania czasu wolnego oraz propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród mieszkańców Miasta. Zajęcia skierowane były do różnych grup wiekowych i osób o różnej sprawności. Zorganizowano ponad 800 jednostek bezpłatnych zajęć sportowych, na które zapisało się ponad **12 000 mieszkańców** Lublina. Zrealizowano zajęcia w 11 różnych dyscyplinach sportowych, m.in. aqua aerobik, treningi biegowe, fight lady, samoobrona, fitness, zumba, gimnastyka i trening ogólnorozwojowy, trening funkcjonalny, szachy, latino mama. Zajęcia realizowane były w różnych lokalizacjach Miasta. Latem, aby zwiększyć dostępność zajęć, zorganizowano cykl aktywności na świeżym powietrzu w poszczególnych dzielnicach, uwzględniając rekomendacje Zarządów Rad Dzielnic (m.in.: gimnastyka dla seniora, zajęcia dla dzieci).

- 2. Projekt „Aktywne Pokolenie”** skierowany był do osób w wieku 10 - 26 lat. W ramach projektu odbyło się 1 148 jednostek zajęciowych, na które zapisało się około **4 500 uczestników**. W ramach zajęć uczestnicy mieli do wyboru następujące formy aktywności: fitness out, squash, unihokej, badminton, koszykówka, tenis stołowy, cardio/ergometr wioślarski, siłownia, trójbój siłowy, pływanie. Zajęcia realizowane były zgodnie z obowiązującymi wytycznymi sanitarnymi.
- 3. Pozalekcyjne zajęcia sportowe** – w 2021 zorganizowano 4 960 godzin zajęć sportowych w placówkach oświatowych na terenie Miasta Lublin. Uczestniczyło w nich **1 000 osób**.
- 4. Program Animator „Moje Boisko ORLIK”** - współfinansowany ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki mający na celu wspomaganie samorządów terytorialnych w zapewnieniu systematycznej działalności sportowo-rekreacyjnej na obiektach typu Orlik oraz przeciwdziałanie zjawiskom agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży, poprzez skierowanie do tych środowisk profesjonalnej oferty zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych. W 2021 roku Miasto Lublin organizowało na 13 obiektach zajęcia sportowe, szkoleniowe, imprezy sportowo-rekreacyjne skierowane do dzieci, młodzieży, seniorów oraz całych rodzin. Sezonowo, od marca do listopada z boisk Orlika skorzystało około **6 000 użytkowników**.
- 5. Akcja „Zima w mieście”.** Wprowadzenie na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 oraz obostrzenia, m.in. w zakresie organizacji spotkań i zajęć spowodowało, że w 2021 roku miasto przygotowało inną niż dotychczas ofertę na akcję „Zima w mieście 2021”. Akcja odbywała się głównie w formie online, przygotowana została także oferta spędzania czasu na świeżym powietrzu. Dzieci mogły skorzystać między innymi z nauki gry w szachy, spotkania z dietetykiem, spotkań ze znanymi sportowcami, obejrzenie nagranych lubelskich legendy, wziąć udział w spacerach po Lublinie za pomocą aplikacji quideU i rozwiązywać questy podczas rodzinnych spacerów po mieście, uczestniczyć w treningach z mistrzami sportowymi, nauczyć się tańca, a także uczestniczyć w lekcjach i spotkaniach z cyklu „Sporty znane i nieznanne” udostępnionych dzięki współpracy z Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie.
- 6. Akcja „Lato w mieście”.** W ramach „Lata w mieście 2021”, jak co roku przygotowano ciekawą ofertę tematyczną. Zorganizowano 31 turnusów półkolonii, w których wzięło udział **1 250 dzieci**. Ponadto przygotowano różnorodną ofertę

zajęć sportowo-rekreacyjnych (m.in.: rowery, koszykówka, kajaki, żaglówki, wspinaczka, rolki, gimnastyka z elementami akrobatyki, warsztaty ekologiczne, kulinarne, turystyczne, spacery). Z tej formy zajęć skorzystało około **2 500** najmłodszych mieszkańców Miasta.

Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin w celu promowania różnych wartościowych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży powierzył realizację:

- wypoczynku w okresie ferii zimowych i wakacji letnich z programem i działaniami profilaktycznymi, tj. 14 zimowisk, obozów letnich i półkolonii łącznie dla 804 dzieci i młodzieży.
- 33 edycji programów mających na celu kształtowanie postaw trzeźwościowych i zdrowego stylu życia oraz promujących abstynencję z zastosowaniem zajęć informacyjno-edukacyjnych oraz rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, w których uczestniczyły łącznie 523 osoby.
- 12 działań profilaktycznych rozwijających kompetencje wychowawcze i profilaktyczne rodziców i osób pracujących z dziećmi i młodzieżą, sprzyjających kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży, w których udział wzięło 487 osób.

Oferta Centrum Aktywności Środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie skierowana była przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Z uwagi na pandemię od 20 listopada 2020 roku do 21 marca 2021 roku działalność placówki została zawieszona. Centrum wznowiło swoją działalność od 22 marca 2021 roku. Początkowo organizacja pracy i wsparcie udzielane było z zastosowaniem komunikacji elektronicznej. Od 24 maja 2021 roku placówka wznowiła działalność stacjonarną z zachowaniem reżimu sanitarnego. Prowadzone były różnorodne zajęcia z dziećmi i młodzieżą w Grupach Wsparcia, m.in. zajęcia edukacyjne, integracyjne, plastyczne, muzyczne, modelarskie i inne.

Centrum prowadzi również współpracę z Fundacją Sztukmistrze w Lublinie w formie cyklicznych zajęć animacyjno-artystycznych skierowanych do dzieci i młodzieży z pięciu dzielnic Lublina. Z uwagi na pandemię COVID-19 w 2021 roku zajęcia prowadzone były wyłącznie na świeżym powietrzu.

W poprzednich latach cyklicznie we wszystkich dzielnicach Miasta organizowane były przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie festyny rodzinne oraz działania

rekreacyjne kierowane do dzieci i młodzieży mające na celu promowanie różnych wartościowych form spędzania wolnego czasu. Z uwagi na sytuację epidemiologiczną w kraju i wprowadzone obostrzenia sanitarne w 2021 roku nie realizowano powyższych działań.

Zadanie 6. Organizacja warsztatów dla rodzin z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego, aktywizacji społecznej i zawodowej, edukacja w zakresie planowania rodziny.

W okresie od 1.10.2018 r. do 31.01.2021 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie realizował projekt „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa 11 Włączenie społeczne, Działanie 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne, Wartość projektu wynosiła ogółem: 590 707,63 zł, kwota dofinansowania: 560 707,63 zł.

Celem głównym projektu był rozwój kompleksowego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w Mieście Lublin. Projekt zakłada kompleksowe działania dla rodzin, w tym objętych asystą oraz dzieci przebywających w tych rodzinach i obejmuje szereg form wsparcia ukierunkowanych na realizację działań profilaktycznych wspierających rodzinę w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Do uczestnictwa w projekcie zrekrutowano **20 rodzin** objętych pomocą w formie asystenta rodziny oraz **42 dzieci** przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną.

Warsztaty **z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego, aktywizacji społecznej i zawodowej** w ramach zadania nr 3 „Wsparcie dla rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny” prowadzono w 2020 roku, były to:

- „Warsztaty pieczenia i gotowania” – 5 osób,
- „Profilaktyka uzależnień i planowanie rodziny” – 5 osób,
- „Dziecko z FAS w życiu, domu i szkole” – 5 osób,
- „Skuteczny w domu - aktywny w pracy” – 5 osób.

W roku 2021 w ramach ww. projektu realizowano zadanie 4: „Punkt konsultacyjno-doradczy”, w którym specjaliści udzielali rodzinom wsparcia psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego. W „Punkcie konsultacyjno-doradczym” uczestniczyło 6 osób (3 osoby dorosłe objęte asystą rodzinną oraz 3 dzieci).

PODSUMOWANIE REALIZACJI ZADAŃ W RAMACH CELU 1

Wiele działań promujących wartości rodzinne, w ramach Celu 1. Promowanie wartości rodzinnych i właściwych postaw rodzicielskich na terenie Miasta Lublin w 2021 roku została przeprowadzona w formie on-line. Nadal prowadzone były działania pomagające kształtować właściwe postawy rodzicielskie. Lubelskie rodziny miały możliwość uzyskania fachowego poradnictwa w postaci konsultacji (on-line i spotkań w kontakcie bezpośrednim po wcześniejszym umówieniu terminu i z zachowaniem reżimu sanitarnego) prowadzonych przez Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin oraz Centrum Aktywności Środowiskowej MOPR w Lublinie. Wsparcie psychologiczne, pedagogiczne oraz prawne realizowane było również w ramach Zadania 4. „Punkt konsultacyjno-doradczy” (projekt „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”), współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach realizacji programów Rodzina Trzy + oraz Karty Dużej Rodziny Miasto Lublin oferuje uprawnionym mieszkańcom system zniżek i ulg. Współpracuje z 220 Partnerami, a ponad 4 tys. lubelskich rodzin posiada Kartę Dużej Rodziny.

Reasumując należy stwierdzić, iż Cel 1. Programu realizowany jest właściwie. Miasto Lublin prowadzi różnorodne działania promujące wartości rodzinne i właściwe postawy rodzicielskie.

CEL 2. KONTYNUOWANIE DZIAŁAŃ ZAPOBIEGAJĄCYCH SYTUACJOM KRYZYSOWYM W RODZINIE

Zadania w ramach tego celu koncentrowały się głównie na podejmowaniu działań zapobiegających występowaniu niekorzystnych zjawisk w rodzinie, promowaniu zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, umożliwianiu osobom i rodzinom w kryzysie udziału w programach profilaktycznych oraz korzystania z porad udzielanych przez specjalistów. Szczegółowe zadania to:

1. Realizowanie programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym;
2. Profilaktyka kryzysów małżeńskich i rodzinnych;
3. Profilaktyka uzależnień;
4. Edukacja profilaktyczna w zakresie świadomości chorób i nieprawidłowości funkcjonowania dziecka dotkniętego płodowym zespołem alkoholowym.

Zadania realizowane były, m.in. przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin, Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin, Wydział Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Lublin oraz organizacje pozarządowe. Przyjęto następujące wskaźniki ilościowe realizacji zadań:

- liczba realizowanych programów profilaktycznych,
- liczba osób objętych programami profilaktycznymi,
- liczba osób biorących udział w warsztatach,
- liczba zorganizowanych warsztatów.

Tabela 3. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 2

l.p.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba realizowanych programów profilaktycznych	13 ⁶
2.	Liczba osób objętych programami profilaktycznymi.	26 986 ⁷

⁶ Ujęto 2 edycje programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie, prowadzonych w Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, Program „Jestem bezpieczny”, Program „Nie odbieraj mi młodości”, Program „Odpał myślenie nie wchodzi w uzależnienie prowadzone przez Miejską Komendę Policji w Lublinie” oraz 8 Programów realizowanych przez Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin, w tym: Program szczepień ochronnych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) dla 12-letnich mieszkanek Lublina, Program profilaktyczny wczesnego wykrywania wad wzroku i zęza dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie Miasta Lublin, Program polityki zdrowotnej Gminy Lublin na lata 2021–2025 w przedmiocie opieki paliatywnej i hospicyjnej dla dzieci i młodzieży oraz dla osób dorosłych w stanach terminalnych choroby. Programu polityki zdrowotnej na lata 2019-2021 w zakresie zdrowego odżywiania dla dzieci klas I-III szkół podstawowych w Lublinie „Jedz z głową”, Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Lublin na lata 2018-2022, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach którego odbyło się 56 działań oraz Gminny Programu Przeciwdziałania Narkomanii, w ramach którego przeprowadzono 28 akcji.

3	Liczba zorganizowanych warsztatów	7
4	Liczba osób biorących udział w warsztatach	147

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zadanie 1. Realizowanie programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym

Profilaktyka to proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczanie i likwidowanie czynników blokujących prawidłowy rozwój i zaburzających zdrowy styl życia. Ograniczenia wywołane pandemią nie pozwoliły na pełną realizację planowanych działań.

W ww. zadanie wpisują się działania realizowane przez Centrum Interwencji Kryzysowej w Rodzinie. Z pomocy Centrum korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych w związku z: nagłym zdarzeniem o charakterze traumatycznym, przemocą w rodzinie, uzależnieniem - alkoholizmem, hazardem lub narkomanią własną lub członka rodziny, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, kryzysami osobistymi, zdarzeniami losowymi i innymi sytuacjami kryzysowymi. W zakresie pomocy świadczonej przez Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie jest poradnictwo specjalistyczne (osobiste, telefoniczne, internetowe), pomoc psychologiczna i terapeutyczna o charakterze krótkoterminowym (indywidualna, grupowa) oraz pomoc interwencyjna - wizyty środowiskowe w szczególnie traumatycznych sytuacjach życiowych, rozmowy interwencyjne w sytuacji zgłoszeń o krzywdzeniu dzieci, osób niepełnosprawnych, starszych.

W 2021 roku w Centrum udzielono ogółem **20 906** porad, w tym m.in.:

- **2 711** porad w kontakcie bezpośrednim, z zachowaniem reżimu sanitarnego, (w tym: 448 porad prawnych, 2 138 konsultacji psychologiczno-terapeutycznych, 20 spotkań grupowych (10 spotkań dla 12 osób po 2 godziny każde oraz 10 spotkań dla 16 osób po 3 godziny każde),
- **1 087** porad w kontakcie niebezpośrednim, tj. telefonicznym, (w tym: 780 porad psychologiczno-terapeutycznych, 224 prawnych, 83 socjalnych, informacyjnych i innych),

⁷ Liczba osób objętych programami profilaktycznymi nie jest liczbą rzeczywistą, osoby korzystające w tym samym czasie mogły uczestniczyć w kilku programach jednocześnie. Dane liczbowe :Komenda Miejska Policji w Lublinie - 365osób, Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin – 26 587 osób, Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie-34 osoby.

- **6 287** konsultacji telefonicznych,
- **36** porad internetowych,
- **7 713** porady i konsultacje w całodobowym telefonie zaufania.

W ciągu całego 2021 roku z pomocy Centrum skorzystało **988 osób**. Dla osób doświadczających przemocy zorganizowano i przeprowadzono **1 108 spotkań** psychologiczno-terapeutycznych.

Centrum Interwencji Kryzysowej realizowało w 2021 roku następujące zajęcia grupowe:

- warsztaty umiejętności wychowawczych pn. „Szkoła dla rodziców i wychowawców” (w zajęciach uczestniczyło 16 osób),
- zajęcia w ramach grupy psychoedukacyjnej dla kobiet doświadczających przemocy (w zajęciach uczestniczyło 12 osób),
- program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach Programu zrealizowano dwie edycje po 60 godzin:

- I edycję Programu realizowano w siedzibie Centrum dla 16 zakwalifikowanych osób, program ukończyło 11 osób, odbyło się 15 spotkań grupowych,
- II edycję Programu realizowano w siedzibie Ośrodka Leczenia Uzależnień w Lublinie, uczestniczyło w nim 18 osób, program ukończyło 10 osób, odbyło się 15 spotkań grupowych.

W I półroczu 2021 r. uruchomiony został Specjalistyczny Punkt Interwencyjno-Konsultacyjny z mieszkaniem interwencyjnym przy ul. Północnej w Lublinie. Celem utworzenia mieszkania interwencyjnego jest zapewnienie doraźnego, całodobowego schronienia dla osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, jak również dla osób, które doznały sytuacji traumatycznej lub przemocy. Lokal posiada 14 miejsc noclegowych. Z pobytu w mieszkaniu interwencyjnym w 2021 roku skorzystały 23 osoby, w tym 8 dzieci. W zasobach Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie znajduje się również mieszkanie interwencyjne o utajnionym adresie, które posiada 13 miejsc noclegowych. Z pobytu w mieszkaniu w 2021 roku skorzystało 11 osób, w tym 3 dzieci.

Pracownicy Centrum Interwencji Kryzysowej podjęli również 78 interwencji w środowisku, tj. wyjścia w ramach współpracy z Policją i innymi Instytucjami oraz w ramach zadań mobilnego interwenta na wezwanie Policji.

Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin w ramach omawianego zadania realizował Program Zdrowie dla Lublina na lata 2021 – 2025. Jest to dokument wyznaczający

główne kierunki działania Miasta w sferze promocji i ochrony zdrowia mieszkańców Lublina. Zapropionowany obszar działań obejmuje określone ustawowo zadania samorządu miasta zmierzające do poprawy stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia mieszkańców. Założeniem Programu jest kontynuacja dotychczasowych działań w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki i edukacji prozdrowotnej ze wskazaniem na następujące priorytety:

- działania przeciwdziałające zachorowaniom na choroby układu krążenia, nowotwory, cukrzycę, wady wzroku u dzieci oraz próchnicę zębów,
- tworzenie przestrzeni miejskiej sprzyjającej zdrowiu,
- działania profilaktyczne obniżające występowanie czynników ryzyka chorób cywilizacyjnych tj. małej aktywności fizycznej, nadwagi i otyłości oraz palenia tytoniu,
- działania w zakresie opieki geriatrycznej i długoterminowej,
- działania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego.

W roku 2021 w ramach Programu Zdrowie dla Lublina na lata 2021-2025 zrealizowano następujące programy polityki zdrowotnej:

- 1. Program szczepień ochronnych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) dla 12-letnich mieszkanki Lublina.** Szczepienia wykonywane były w ramach profilaktyki raka szyjki macicy. Zaszczepione zostały **494** mieszkanki Lublina urodzone w 2009 r. Program realizowano w 33 podmiotach medycznych. Sukcesywne, coroczne szczepienie dziewcząt skutkować będzie uodpornieniem na zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego, zmniejszeniem zachorowalności na raka szyjki macicy oraz choroby przenoszone drogą płciową. Działania podejmowane w ramach programu przyczyniają się również do zwiększeniem wiedzy mieszkańców Lublina z zakresu profilaktyki raka szyjki macicy.
- 2. Program profilaktyki próchnicy zębów dla uczniów lubelskich szkół na lata 2021-2025.** Opieką stomatologiczną objęci zostali uczniowie uczęszczający do placówek oświatowo-wychowawczych na terenie Miasta Lublin. Świadczenia realizowane były w szkolnych gabinetach stomatologicznych lub w gabinetach stomatologicznych usytuowanych w bliskiej odległości od szkoły. W ramach programu odbyły się spotkania dla dzieci i ich rodziców. W ramach tych działań dzieci i rodzice zostali poinformowani o zagadnieniach związanych z próchnicą zębów oraz wynikających z niej powikłaniach. Również w trakcie wizyt stomatologicznych dzieci i młodzież była

informowana o właściwym sposobie odżywiania oraz poznała właściwe nawyki higieniczne. W ramach Programu przebadano **5 306 uczniów**.

- 3. Program profilaktyczny wczesnego wykrywania wad wzroku i zezą dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie Miasta Lublin.** Program realizowany był przez pielęgniarki szkolne. W ramach programu przeprowadzono badanie wzroku wśród uczniów klas II szkół podstawowych oraz spotkania informacyjne na temat wczesnego wykrywania nieprawidłowości w zakresie funkcjonowania zmysłu wzroku. Spotkania edukacyjne skierowane były do dzieci, rodziców oraz nauczycieli. Rodzice otrzymali pisemne informacje w zakresie stanu zdrowia narządu wzroku ich dzieci oraz zalecenia, co do dalszego postępowania. Przebadano 4 096 uczniów.
- 4. Program polityki zdrowotnej Gminy Lublin na lata 2021-2024 w przedmiocie opieki paliatywnej i hospicyjnej dla dzieci i młodzieży oraz dla osób dorosłych w stanach terminalnych choroby.** Program realizowany był przez Lubelskie Towarzystwo Przyjaciół Chorych Hospicjum Dobrego Samarytanina – hospicjum dla osób dorosłych oraz Lubelskie Hospicjum dla Dzieci im. Małego Księcia. Opieką objęto zarówno dzieci i młodzież, jak też osoby dorosłe w stanach terminalnych choroby. Ponadto w ramach programu podjęto działania informacyjno-edukacyjne w stosunku do pacjentów i ich rodzin. Programem objęto **57 pacjentów** (47 osób dorosłych i 10 dzieci).
- 5. Program polityki zdrowotnej Gminy Lublin na lata 2019-2021 w zakresie zdrowego odżywiania dla dzieci klas I-III szkół podstawowych w Lublinie „Jedz z głową”.** Jest to program trzyletni, który realizowany był do 20 grudnia 2021. W ramach programu przeprowadzono badania przesiewowe wśród uczniów klas I, II i III szkół podstawowych w zakresie nadwagi i otyłości. Odbyły się webinaria (szkolenia internetowe) dla rodziców, prowadzone przez dietetyków i specjalistów żywienia. Zorganizowano warsztaty edukacyjne dotyczące zdrowego odżywiania i stylu życia, w których wzięli udział rodzice i wychowawcy klas. Pracownicy kuchni i stołówek szkolnych wzięli udział w warsztatach, których celem było poszerzenie ich kompetencji. Kontynuacją działań był konkurs na jadłospis dekadowy i wyłonienie placówki najlepiej planującej i przygotowującej posiłki dla uczniów. Dzieci wzięły udział w konkursie plastycznym na temat promowania zasad zdrowego odżywiania wśród najmłodszych mieszkańców Miasta. Kadra odpowiedzialna za żywienie zbiorowe w szkołach wzięła udział w konferencji podsumowującej połączonej z warsztatami kulinarnymi. Przeprowadzono akcję informacyjną w mediach lokalnych

i mediach społecznościowych promującą działania programu „Jedź z głową” oraz problemy związane z żywieniem dzieci. Z działań programu skorzystało **8 289 osób**.

6. Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Lublin na lata 2018-2022.

Program wyznacza główne kierunki działania Miasta w sferze promocji i ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców Lublina. Stanowi też dokument bazowy do opracowywania i wdrażania na terenie Miasta Lublin lokalnych programów polityki zdrowotnej i projektów dotyczących ochrony zdrowia psychicznego. W roku 2021 podjęte zostały następujące działania w sferze promocji i ochrony zdrowia psychicznego dla mieszkańców Lublina:

- zorganizowano obchody Światowego Dnia Świadomości Autyzmu, obchodzone w dniu 2 kwietnia. W tym dniu na znak solidarności z osobami ze spektrum autyzmu i ich rodzinami podświetlono na kolor niebieski elementy świetlne na Placu Litewskim oraz obiekt Stadionu Arena Lubin;
- realizowano projekt pn. „Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego dla uczniów klas I szkół ponadpodstawowych w Lublinie w latach 2020-2022”. W roku 2021 w programie wzięły udział 23 szkoły. W ramach projektu zorganizowane zostały wykłady, warsztaty i grupy superwizyjno-szkoleniowe dla nauczycieli oraz warsztaty profilaktyczno-szkoleniowe dla uczniów. Rodzice wzięli udział w warsztatach i spotkaniach informacyjno-tematycznych. Uczniowie, nauczyciele i rodzice mogli skorzystać z konsultacji telefonicznych i mailowych. Zorganizowany został konkurs na inicjatywę promującą zdrowie psychiczne wśród młodzieży. Z uwagi na sytuację związaną z pandemią koronawirusa zajęcia i spotkania odbywały się głównie w formie zdalnej. Ogółem w projekcie wzięły udział 2 294 osoby, w tym: 852 uczniów, 678 rodziców oraz 510 nauczycieli. Ponadto z konsultacji w formie telefonicznej lub mailowej skorzystały 254 osoby (łącznie uczniowie, rodzice, nauczyciele).
- zorganizowano konferencję pn. „Od instytucji do środowiska – dostępność i szacunek” na temat reform systemu opieki psychiatrycznej w Polsce oraz wpływu pandemii Covid-19 na zdrowie psychiczne. Hasłem przewodnim konferencji było „Zdrowie psychiczne ma znaczenie”. W konferencji wzięli udział przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze zdrowia psychicznego konferencja odbyła się w formie hybrydowej

– stacjonarnie (ok. 100 osób) i online. Na portalach społecznościowych (Facebook, YouTube) odnotowano 208 wyświetleń.

- opracowano merytorycznie i graficznie oraz wydrukowano poradnik na temat problematyki zdrowia psychicznego (800 szt.). Poradnik rozpowszechniony został wśród mieszkańców Lublina w ilości 100 szt., dalsze rozpowszechnianie odbywa się w roku 2022.
- uczestnictwo przedstawiciela Wydziału Zdrowia i Profilaktyki w cyklicznych spotkaniach Lubelskiego Porozumienia na rzecz Ochrony Zdrowia Psychicznego. Spotkania mają na celu wymianę doświadczeń i zapewnienie systematycznego przepływu istotnych informacji między instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze ochrony zdrowia psychicznego na terenie miasta Lublin. Stała współpraca w tym zakresie pozwala na wzmacnianie i doskonalenie systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.

W ramach realizacji ww. zadania Komenda Miejska Policji w Lublinie podejmowała działania zapobiegające występowaniu niekorzystnych zjawisk społecznych oraz sytuacji kryzysowych w rodzinie. W 2021 roku odbyły się kontynuacje trzech Programów: „Jestem bezpieczny”, konkurs wiedzy prewencyjnej, „Odpal myślenie nie wchodź w uzależnienie” oraz „Nie odbieraj mi młodości”. Działania w ramach programu „Odpal myślenie, nie wchodź w uzależnienie” zostały opisane w zadaniu 3. Profilaktyka uzależnień.

Programu „Jestem bezpieczny”, obejmuje swoim zakresem konkurs wiedzy prewencyjnej mający na celu:

- upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach, z jakimi młodzi ludzie mogą spotkać się w swoim codziennym życiu,
- rozwijanie postaw umożliwiających unikanie, zapobieganie i pokonywanie niebezpieczeństw,
- zapoznanie dzieci i młodzieży z systemem działania służb oraz instytucji niosących pomoc w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia.

W ramach przedmiotowego programu profilaktycznego Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie opracował konkurs plastyczny pt. „Jestem Bezpieczny, bo słucham sierżanta Poli”, który skierowany był do uczniów klas I – III z terenu miasta Lublin i powiatu lubelskiego. Do konkursu włączyło się **14 placówek** oświatowych z Lublina i powiatu lubelskiego, które nadesłały **44** prace. W dniu 24 lutego 2021 r. w Komendzie Miejskiej Policji w Lublinie odbyło się rozstrzygnięcie konkursu. Laureaci otrzymali nagrody

ufundowane przez Prezydenta Miasta Lublin oraz materiały informacyjne dotyczące programów prewencyjnych, realizowanych przez Policję.

Program profilaktyczny „Nie odbieraj mi młodości” Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej w Lublinie dotyczący zjawiska przemocy, w tym przemocy seksualnej. Jego celem było uświadomienie młodym ludziom różnorodnych zagrożeń (w tym związanych z Internetem), kształtowanie postaw asertywnych, wyposażenie w wiedzę z zakresu dostępu do systemów pomocy dla ofiar przemocy, praw człowieka, odpowiedzialności karno-prawnej nieletnich. Program skierowany był do młodzieży szkolnej niepełnosprawnej intelektualnie, w stopniu lekkim, w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych, patologicznych. W roku 2021 w ramach przedmiotowego programu zrealizowano 2 spotkania w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Lublinie przy ul. Hirszfelda 6, w których udział wzięło **15 osób**.

Ponadto funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Lublinie realizowali działania edukacyjno–profilaktyczne były to akcje: **„Razem przeciwko przemocy”**, **„Bezpieczny Internet ”**, **„Bezpieczny senior”**, **„Bezpieczna droga do szkoły i domu”** oraz **„Trzeźwy umysł na drodze”**.

W ramach Programu profilaktycznego pn. **„Razem przeciwko przemocy”** w 2021 roku pracownicy Komendy Miejskiej Policji w Lublinie przeprowadzili **10** spotkań z uczniami, pedagogami i rodzicami, w których wzięły udział **73 osoby**.

Założenia ww. Programu obejmują:

- działania prewencyjne skierowane bezpośrednio do środowisk zagrożonych przemocą w rodzinie,
- kształtowanie świadomości i wrażliwości społecznej na przemoc w rodzinie, szkole, środowisku,
- wzmacnianie potrzeby przeciwdziałania zjawiskom przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie i w środowisku młodzieży szkolnej.

W tok działań dotyczących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wpisuje się przeprowadzanie czynności procesowych w „Przyjaznym Pokoju Przesłuchań Dzieci”. W 2021 roku przeprowadzono czynności procesowe z udziałem 2 osób małoletnich, które zostały utrwalone poprzez wykorzystanie urządzeń rejestrujących przebieg tych czynności.

Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie, w ramach realizacji przez Policję procedury „Niebieskie Karty”, gromadzi dane w zakresie liczby sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez policjantów z Wydziałów oraz Komisariatów Policji I – VII podległych Komendzie Miejskiej Policji w Lublinie. W 2021 roku wypełniano 562 formularze „Niebieska Karta – A”, w tym: 479 wszczynających procedurę oraz

83 dotyczące kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwania procedury.

W dniu 01.07.2021 roku w Lublinie zostało zawarte Porozumienie pomiędzy Gminą Lublin, Komendą Miejską Policji w Lublinie, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, w sprawie realizacji w 2021 roku działań w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym oraz zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom pod nazwą „**Przyjazne patrole**”. Projekt został sfinansowany w całości ze środków Gminy Lublin. Głównym celem projektu było zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom, które znalazły się w sytuacji zagrażającej ich dobru. „Przyjazny patrol” składał się z dwóch nieumundurowanych policjantów, pracownika socjalnego MOPR w Lublinie oraz pracownika z CIK w Lublinie.

„Przyjazny patrol” uczestniczył w interwencjach podejmowanych przez policjantów Komendy Miejskiej Policji w Lublinie oraz monitorował sytuację dzieci w środowiskach niewydolnych wychowawczo, w rodzinach dysfunkcyjnych z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i zagrożonymi przemocą w rodzinie. „Przyjazne patrole” organizowane były co tydzień, w piątki w godz. 16.00 – 00.00, soboty a także niedziele, w godzinach 14.00 – 22.00, na terenie miasta Lublin.

Łącznie przeprowadzono **63 patrole**, w ramach których zrealizowano 166 kontroli rodzin pod kątem zaniedbywania dzieci, sporządzono 16 formularzy „Niebieska Karta - A”. Na podstawie art. 12 a ust. 1 ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2021.0.1249) odebrano 26 dzieci. Przeprowadzono 187 rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych z rodzicami/opiekunami prawnymi dziećmi. „Przyjazny patrol” uczestniczył również w 54 interwencjach zleconych przez Dyżurnego Komendy Miejskiej Policji w Lublinie.

W ramach projektu „**Bezpieczny Internet**” i zagadnień dotyczących cyberprzemocy w 2021 podejmowano działania informacyjno-edukacyjne propagujące zasady bezpiecznego korzystania z Internetu skierowane do dzieci jako najczęstszych użytkowników sieci internetowych oraz edukację rodziców i pedagogów. Celem projektu było kształtowanie świadomości i wrażliwości społeczeństwa na niebezpieczeństwa czyhające w Internecie, zwrócenie uwagi na zjawisko cyberprzemocy, które jest częstym narzędziem w rękach dzieci i młodzieży, edukację dzieci w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu oraz wzmacnianie potrzeby przeciwdziałania zagrożeniom związanym z niewłaściwym korzystaniem z sieci internetowej. Przeprowadzono łącznie **75** spotkań, w których wzięło udział **218** osób dorosłych oraz **1 413** dzieci i młodzieży.

W ramach działań profilaktycznych projektu **pn. „Bezpieczny Senior”** policjanci z KMP w Lublinie w 2021 r. podejmowali działania informacyjne i edukacyjne mające na celu wzrost poczucia bezpieczeństwa społeczności lubelskiej.

Trwająca pandemia COVID-19 utrudniła bezpośrednie dotarcie do seniorów, a przestępcy wykorzystując tę sytuację przenieśli praktyki przestępcze do sieci Internetowej. Ponadto w 2021 r. został przeprowadzony Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, który wymagał wdrożenia działań prewencyjnych dotyczących przeciwdziałania wyłudzenia danych osobowych przez przestępców podszywających się pod rachmistrzów spisowych.

W związku z powyższym, w 2021 r. policjanci z Komisariatów I-VII Policji w Lublinie, zrealizowali 43 spotkania edukacyjno-informacyjne dla 327 osób dorosłych, oraz przeprowadzili jedną akcję profilaktyczną dla 30 seniorów zgłaszających się do punku szczepień na COVID-19.

W związku z odnotowanymi na terenie podległym Komendzie Miejskiej Policji w Lublinie, wzrostem liczby przestępstw, w wyniku których oszuści wykorzystując naiwność osób starszych wyłudzały od nich pieniądze, Komendant Miejski Policji w Lublinie wystosował apel skierowany do seniorów, najbardziej zagrożonych tego typu oszustwami. Dzięki życzliwości arcybiskupa ks. Stanisława Budzika „Apel” został odczytany podczas niedzielnych mszy, w kościołach parafialnych, a jego treść wraz z materiałami profilaktycznymi zamieszczono na tablicach informacyjnych i parafialnych stronach internetowych.

Ponadto dzielnicowi z poszczególnych Komisariatów Policji przekazywali ulotki i plakaty „Porady dla Seniora” i „Apel KMP w Lublinie” placówkom administracji osiedlowych, celem zamieszczenia przedmiotowych materiałów profilaktycznych w miejscach widocznych dla mieszkańców.

Celem dotarcia z przekazem do jak najszerszego grona odbiorców, na stronie internetowej KMP w Lublinie, zostały zamieszczone spoty prewencyjne „Porady Seniora” oraz „Apel Komendanta Miejskiego Policji w Lublinie”, a dzięki współpracy z Agencją Reklamową Premium Outdoor SP.Z.O.O, przedmiotowe spoty prewencyjne zostały zamieszczone bezpłatnie w pojazdach Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacji w Lublinie.

Jednocześnie Komendanci i Dzielnicowi z Komisariatów Policji podległych KMP w Lublinie podjęli współpracę z przedstawicielami placówek bankowych oraz korporacji taksówkowych znajdujących się na terenie podległym KMP w Lublinie, celem przeciwdziałania ewentualnym oszustwom wobec osób starszych, w oparciu o modus operandi na „wnuczka” lub „policjanta”.

W ramach działań edukacyjno–profilaktycznych propagujących bezpieczne zachowania dzieci i młodzieży w ruchu drogowym pn. „**Bezpieczna droga do szkoły i domu**” w 2021 r. zorganizowano 38 akcji, odbyło się 155 spotkań, policjanci i pracownicy KMP w Lublinie wzięli udział w 8 festynach. W wydarzeniach udział wzięło 3 469 dzieci i młodzieży szkolnej i 798 osób dorosłych.

Projekt pn. „Trzeźwy Umysł na Drodze” w 2021 roku był realizowany na mocy Porozumienia nr DZU.EFW.423.16.2021 zawartego w dniu 5 maja 2021 roku, pomiędzy Komendantem Miejskim Policji w Lublinie, a Województwem Lubelskim działającym poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.

Głównym celem projektu była poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Lublinie oraz zminimalizowanie zagrożeń w ruchu drogowym. Projekt kierowany był do pieszych i zmotoryzowanych użytkowników dróg oraz kandydatów na kierowców, tj. uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu działania Komendy Miejskiej Policji w Lublinie. Celem profilaktycznym projektu, była edukacja młodzieży szkolnej w zakresie przestrzegania zasad obowiązujących w ruchu drogowym. W związku z trwającą epidemią koronawirusa zajęcia częściowo realizowane były zdalnie.

Policjanci i pracownik Wydziału Prewencji KMP w Lublinie przeprowadzili **15 spotkań dla 508 osób**, podczas których przekazywali informacje w zakresie konsekwencji wynikających z prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu czy środków odurzających. Równolegle funkcjonariusze Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Lublinie realizowali akcje i działania o charakterze prewencyjnym, mające na celu minimalizowanie przypadków prowadzenia pojazdów przez nietrzeźwych kierowców, kontroli prawidłowego przewożenia pasażerów, przestrzegania zasad ruchu drogowego pod nazwą: „Prędkość” – 10, „NURD” – 15, „Bus – 1, „JEDNOŚLAD” – 3, „PIESZY” – 1, „PASY” – 1, „TRZEŻWOŚĆ” – 1, „BOLT” – 1, ALKOHOL I NARKOTYKI – 2.

W ramach projektu „Trzeźwy Umysł na Drodze” wszyscy uczestnicy spotkań edukacyjnych oraz akcji prewencyjnych otrzymali opaski odbłaskowe z logo projektu, których zakup sfinansował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.

Zadanie 2. Profilaktyka kryzysów małżeńskich i rodzinnych

Rodzina pełni najważniejszą rolę w życiu każdego człowieka. Jest to pierwsze i niezastąpione żadną instytucją społeczną środowisko rozwojowe i wychowawcze. Jest ona pierwszą podstawową szkołą kształtowania się charakteru i życia w społeczeństwie. Dziecko

w rodzinie poznaje świat, zasady, normy zachowania, zwyczaje, obyczaje rodzinne i społeczne, wartości moralne, czyni pierwsze kroki w poznaniu kultury i nabiera umiejętności uczestniczenia w niej. Rodzina jako podstawowe miejsce socjalizacji człowieka powinna być objęta wsparciem i działaniami profilaktycznymi zapobiegającymi występowaniu kryzysów małżeńskich prowadzących w konsekwencji do kryzysu w całej rodzinie.

W roku 2021 r. w związku z ograniczeniami wywołanymi pandemią Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin przeprowadziła znacznie mniej działań profilaktycznych w kontakcie bezpośrednim. Odbył się jeden cykl warsztatów pn. „Szkoła dla rodziców”, w ramach której odbyło się 10 spotkań (6 uczestników, 20 godzin warsztatowych). Bez zakłóceń odbywały się działania terapeutyczne. W spotkaniach rodzinnych w ramach profilaktyki i rozwiązywania kryzysów rodzinnych, małżeńskich i indywidualnych w 2021 roku uczestniczyło **681 rodzin**. Spotkania miały na celu próbę znalezienia rozwiązania problemów:

- wychowawczych,
- relacyjnych w rodzinie w sytuacji izolacji,
- depresyjności dzieci i młodzieży wywołanej m.in. izolacją,
- żałoby wywołanej śmiercią na Covid-19 osoby bliskiej,
- konfliktów małżeńskich,
- sytuacji okołorozwodowych – (obniżenie napięcia u dzieci, ustalanie planów wychowawczych dla rodziców),
- zaburzeń psychicznych w rodzinie,
- traumatycznych zdarzeń w doświadczeniu całej rodziny lub któregoś z jej członków,
- straty, m.in. zdrowia, pracy, pozycji społecznej, majątku, przyjaciół itp.,
- zdrad małżeńskich,
- uzależnienia dzieci i/lub rodziców,
- separacji dorosłych dzieci od rodziny pochodzenia,
- przemocy w rodzinie,
- zaburzeń więzi.

W profilaktyce kryzysów małżeńskich i rodzinnych uczestniczą działające na terenie Miasta Lublin publiczne i niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, które swoją pomocą obejmują szkoły i placówki pedagogiczne znajdujące się w obrębie ich działania. Głównym celem ich działalności jest bezpłatna pomoc dzieciom i młodzieży w osiągnięciu rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego i fizycznego oraz wspieranie rodziców,

opiekunów oraz kadry pedagogicznej w placówkach oświatowych. Poradnie prowadzą terapię indywidualną, zajęcia wyrównawcze, logopedyczne, zajęcia dla dzieci zdolnych, ukierunkowują rodziców i wychowawców do odpowiedniej pracy z dzieckiem, prowadzą badania przesiewowe, np. w kierunku trudności w nauce oraz zajęcia w ramach „Szkoły dla Rodziców”. Na terenie Miasta działają następujące poradnie publiczne⁸:

1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 w Lublinie, przy ul. Pogodnej 54,
2. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2 w Lublinie, przy ul. Radości 8,
3. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 3 w Lublinie, przy ul. Rzeckiego 21,
4. Zespół Poradni Nr 1 w Lublinie, przy ul. Magnoliowej 8, w której skład wchodzi:
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 5,
 - Specjalistyczna Poradnia Zawodowa.
5. Zespół Poradni Nr 2 w Lublinie, przy ul. Żołnierzy Niepodległej 1, w której skład wchodzi:
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 4 w Lublinie,
 - Specjalistyczna Poradnia Profilaktyki i Terapii Rodzin.
6. Zespół Poradni Nr 3 w Lublinie, przy ul. Młodej Polski 30, w której skład wchodzi:
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 6 w Lublinie,
 - Specjalistyczna Poradnia Wczesnej Diagnostyki i Rehabilitacji w Lublinie.

W ramach profilaktyki kryzysów małżeńskich i rodzinnych Centrum Interwencji Kryzysowej w rodzinie zrealizowało w 2021 r. szkolenia warsztatowe dla rodziców z problemami opiekuńczo-wychowawczymi pn. „Szkoła dla Rodziców”. W zajęciach uczestniczyło 16 osób.

W celu zapobiegania występowaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w 2015 r. wyodrębniona została Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Sekcja realizuje zadania określone ustawą o pomocy społecznej oraz ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. W 2021 r. kontynuowano działania socjalne, które miały na celu profilaktykę i minimalizowanie problemów wynikających ze zjawiska przemocy w rodzinie.

Ponadto, działania w ramach profilaktyki kryzysów małżeńskich i rodzinnych podejmowali asystenci rodzin, których działania opisano szczegółowo na stronach 58 – 62.

<https://lublin.eu/mieszkanicy/edukacja/szkoly-i-placowki/poradnie-psychologiczno-pedagogiczne/alpha.html?filter=1&dictionary%5B14%5D=1.publiczne+prowadzone+przez+Miasto+Lublin.>

Zadanie. 3. Profilaktyka uzależnień

Profilaktyka to świadome działanie nastawione na jednostki lub grupy społeczne, mające na celu zapobieganie różnorodnym problemom. Do działań profilaktycznych zalicza się również identyfikowanie jednostek lub grup zagrożonych w celu podejmowania interwencji we wczesnej fazie powstawania zachowań ryzykownych lub problemowych. Profilaktyka z definicji jest działaniem uprzedzającym a nie naprawczym. Do działań profilaktycznych nie należą na przykład różne formy terapii uzależnień lub post-rehabilitacja po leczeniu uzależnienia.⁹

Profilaktyka uzależnień ma na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.¹⁰

W ramach **Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin** w 2021 r. Wydział Zdrowia i Profilaktyki koordynował:

- 23 programy profilaktyczne adresowane do dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem programów z systemu rekomendacji, w których udział wzięło 449 uczniów lubelskich szkół;
- 11 działań w ramach edukacji dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież, w których uczestniczyło 387 osób;
- 4 działania mające na celu kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postaw trzeźwościowych i zdrowego stylu życia połączonego z zapewnieniem posiłku adresowanych do 170 osób;
- 8 działań profilaktycznych i interwencyjnych skierowanych do osób zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym, w których uczestniczyło 307 osób;
- 10 działań profilaktycznych zmierzających do eliminowania lub redukcji czynników ryzyka i kompensowania zagrożeń (czynników ryzyka) poprzez działanie czynników chroniących, w których uczestniczyło 388 osób.

⁹<https://www.profnet.org.pl/baza-wiedzy/profilaktyka-uzaleznien/> (dostęp 26.05.2022 r.).

¹⁰ Oficjalna strona Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania narkomanii, wyspecjalizowana agenda Ministra Zdrowia <https://programyrekomendowane.pl/strony/wstep,265> (dostęp 26.05.2022 r.).

W ramach **Krajowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** policjanci Komendy Miejskiej Policji w Lublinie prowadzili spotkania, skierowane przede wszystkim do młodzieży, na temat szkodliwości alkoholu dla organizmu człowieka. W 2021 r. policjanci Komisariatów I-VII podległych KMP w Lublinie ujawnili 40 osób nieletnich pod wpływem alkoholu i 4 osoby pod wpływem narkotyków, oraz przeprowadzili **33** spotkania, w których udział wzięły **734** osoby.

Jednocześnie policjanci KMP w Lublinie, wraz z przedstawicielami Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kontrolowali placówki sprzedaży alkoholu, pod kątem łamania przepisów obowiązujących w tym zakresie.

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Lublin w 2021 roku obejmowała organizację i powierzenie prowadzenia przez Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin:

- 3 działań profilaktycznych z uwzględnieniem programów rekomendowanych opartych na sprawdzonych strategiach profilaktycznych, w których wzięło udział 160 osób;
- 6 działań mających na celu motywowanie do zmiany ryzykownego zachowania, w których wzięło udział 209 osób;
- 4 programów doskonalących kompetencje rodziców oraz osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, w których wzięło udział 79 osób;
- 2 programów wczesnej interwencji profilaktycznej skierowanej do dzieci i młodzieży zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym, w których wzięło udział 87 osób;
- programu szkolenia różnych grup zawodowych w zakresie tematyki uzależnień od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych, w którym wzięło udział 50 osób,
- 1 działania partyworkerów i streetworkerów w miejscach o zwiększonym ryzyku używania substancji psychoaktywnych, w którym wzięło udział 3 121 osób;
- 3 działań adresowanych do osób wysoce narażonych na czynniki ryzyka i ich rodzin, w których wzięło udział 145 osób
- 6 działań zmierzających do eliminowania lub redukowania czynników ryzyka i kompensowania zagrożeń poprzez działanie czynników chroniących, w których wzięły udział 202 osoby;

- 2 działań wychowawczo, edukacyjno - informacyjnych profilaktyczne prowadzonych w szkołach i placówkach systemu oświaty, w których wzięło udział 97 osób.

W ramach **Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii** Policjanci i pracownicy Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie, realizowali przedsięwzięcia profilaktyczne, których podstawowym celem było kształtowanie świadomości wśród młodzieży szkolnej, na temat negatywnego wpływu środków odurzających na funkcjonowanie organizmu człowieka oraz skutkach prawnych z tym związanych.

Realizacja przedsięwzięć profilaktycznych polegała między innymi na:

- organizowaniu spotkań dla grona pedagogicznego oraz rodziców,
- edukacji uczniów z zakresu odpowiedzialności prawnej oraz skutków zdrowotnych związanych z sięganiem po narkotyki,
- udzielaniu porad prawnych oraz wsparcia psychologicznego rodzinom z problemem uzależnień,
- rozpowszechnianiu materiałów informacyjno–edukacyjnych z zakresu narkomanii, (ulotki, broszury, plakaty).
- współpracy z Urzędem Miasta Lublin, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Lublinie, Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Lublinie, Oddziałem Toksykologii Szpitala Wojewódzkiego w Lublinie, placówkami oświatowymi i opiekuńczo–wychowawczymi oraz organizacjami pozarządowymi.

W 2021 roku policjanci z Komisariatów podległych KMP w Lublinie przeprowadzili **33 spotkania** o charakterze edukacyjno-prewencyjnym dotyczących problemu uzależnień, w których udział wzięło **734 uczniów**, pedagogów i rodziców.

W ramach ww. zadania Komenda Miejska Policji w Lublinie prowadziła profilaktyczno–edukacyjny program pn. „Odpal myślenie, nie wchodź w uzależnienie”. Program realizowany i finansowany na mocy Porozumienia DZU.JS.423.16.2021 zawartego, w dniu 5 maja 2021 r., pomiędzy Komendantem Miejskim Policji w Lublinie, a Województwem Lubelskim działającym poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie.

Głównym celem programu było zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zagrożeń zdrowotnych, konsekwencji prawnych i społecznych wynikających z zażywania narkotyków, dopalaczy oraz zjawiska uzależnienia. W związku z trwającą pandemią COVID-19 w I półroczu 2021 r. program realizowany był online. Przy realizacji

spotkania w tej formie nie było możliwości przygotowania przez uczniów debaty profilaktycznej, dlatego też za formę wprowadzenia w tematykę do debaty odpowiedzialny był wychowawca klasy. Na lekcjach wychowawczych poprzedzających debatę wychowawca miał za zadanie przedstawić młodzieży materiał poglądowy w formie prezentacji lub filmu edukacyjnego, omawiający przedmiotową tematykę. W II półroczu 2021 roku wrócono do nauczania stacjonarnego, co umożliwiło zrealizowanie debat z uczniami, na terenie placówek oświatowo-wychowawczych.

W ramach przedmiotowego programu policjanci i pracownik Wydziału Prewencji KMP w Lublinie w 2021 roku zrealizowali **12 debat dla 306 osób**. Współrealizatorami spotkań byli dzielnicowi Komisariatów Policji w Lublinie, starszy inspektor ds. strategii i wdrażania wojewódzkich programów Oddziału ds. Uzależnień Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie oraz pracownik Ośrodka Leczenia Uzależnień w Albrechtówce reprezentujący Fundację Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U”. Uczestnicy spotkań otrzymali materiały profilaktyczne w postaci ulotek, smyczy i breloków promujących przedmiotowy program, przekazanych przez ROPS w Lublinie.

Pracownicy Ośrodka Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin, działającego w strukturach Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie każdego dnia z osobami opuszczającymi Ośrodek prowadzili rozmowy profilaktyczne na temat szkodliwości picia alkoholu. Do Ośrodka w szczególności trafiają osoby, których życie i zdrowie jest zagrożone ze względu na stan upojenia alkoholowego oraz które zagrażają bezpieczeństwu, awanturują się (w domu albo w miejscu publicznym) lub zachowują się nieobyczajnie. W 2021 r. w Ośrodku umieszczonych zostało 1 305 osób (2 162 przyjęcia), w tym osoby posiadające stałe zameldowanie oraz osoby bezdomne. Pobyt jednorazowy dotyczył 1 029 osób, 138 osób było umieszczonych dwukrotnie, 138 osób przebywało trzykrotnie i więcej razy.

Zadanie 4. Edukacja profilaktyczna w zakresie świadomości chorób i nieprawidłowości funkcjonowania dziecka dotkniętego płodowym zespołem alkoholowym

W 2021 roku Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin w ramach **Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** zrealizował dwa działania edukacyjne w zakresie FASD, w których wzięło udział łącznie 109 dzieci i osób dorosłych z Syndromem Alkoholowego Zespołu Płodowego. W ramach

działań przeprowadzono 240 godzin zajęć informacyjno-edukacyjnych oraz konsultacji indywidualnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie realizował w latach 2019-2020 projekt „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt został zakończony w dniu 18.07.2020 r. W ramach ww. projektu łącznie 10 osób uczestniczyło w szkoleniu „Dziecko z FAS w życiu, domu i szkole”. Tematyka zajęć poruszała następujące zagadnienia:

1. Wiedza teoretyczna o Płodowym Zespole Alkoholowym (FAS). Zaburzenia pierwotne i wtórne. Omówienie dysmorfii, objawów fizycznych, ze strony centralnego układu nerwowego, problemów metabolicznych i związanych z więzią.
2. Podstawowe umiejętności diagnozy. Kryteria diagnostyczne FAS. Wykaz poradni diagnozujących FAS.
3. Prowadzenie pracy z dziećmi z FAS w życiu i domu. Zasady pracy i postępowania z dziećmi dotkniętymi trudnościami ze spektrum FAS w poszczególnych fazach rozwojowych.
4. Prowadzenie pracy z dziećmi z FAS w szkole. Sposoby nauczania, wsparcia i interwencji. Potrzeby i możliwości dziecka z FAS. Zaburzenia zachowania i strategie postępowania. Przykłady metod terapeutycznych stosowanych w pracy z dziećmi z FAS.

PODSUMOWANIE REALIZACI ZADAŃ W RAMACH CELU 2.

Dobrze funkcjonujący system wspierania rodziny nie może opierać się wyłącznie na doraźnej pomocy. Powinien również w sytuacji zaistnienia trudności i problemów zapobiegać powstawaniu kryzysów w rodzinie. W ramach Celu 2. prowadzono zatem szereg działań profilaktycznych.

W roku 2021 zrealizowano liczne programy profilaktyczne w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym, którymi objęto prawie 27 tys. mieszkańców Lublina.

W ramach profilaktyki kryzysów małżeńskich i rodzinnych Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin prowadziła działania terapeutyczne, m.in. terapię psychologiczną, indywidualną, małżeńską i rodzinną. Zajęcia profilaktyczne prowadzono również w ramach Szkoły dla Rodziców.

Podjęmowane były działania w zakresie profilaktyki uzależnień. Realizowano również edukację profilaktyczną w zakresie świadomości chorób i nieprawidłowości funkcjonowania

dziecka dotkniętego płodowym zespołem alkoholowym, w ramach tego zadania Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin zrealizował dwa działania edukacyjne w zakresie FASD, wchodzące w zakres Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Reasumując należy stwierdzić, że Cel 2 Programu był w 2021 roku realizowany właściwie, pomimo ograniczeń wynikających z pandemii COVID-19.

CEL 3. WZMACNIANIE RODZIN W WYPEŁNIENIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

W ramach celu 3. realizowano następujące zadania:

1. Dostosowywanie sieci placówek wsparcia dziennego do zdiagnozowanych potrzeb.
2. Utrzymanie na, co najmniej, obecnym poziomie liczby asystentów rodziny i umożliwienie im doskonalenia zawodowego.
3. Kontynuacja prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin naturalnych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
4. Poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodzin.
5. Kontynuowanie prowadzenia działalności edukacyjno-informacyjnej na rzecz promowania asystentury rodziny oraz rodzin wspierających.
6. Zapewnienie pomocy edukacyjnej dzieciom w postaci zajęć wyrównujących wiedzę, zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania oraz brokera edukacyjnego.
7. Kontynuowanie działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz kobiet w ciąży, przez asystentów rodziny.

Zadania w ramach powyższego celu realizowane były, m.in. przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz organizacje pozarządowe.

Tabela 4. Wskaźniki ilościowe realizacji celu 3

l.p.	Nazwa wskaźnika	Rok 2021
1.	Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego	16
2.	Liczba dzieci objętych wsparciem placówek	504
3.	Liczba zatrudnionych asystentów rodzin	15
4.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	302
5.	Liczba rodzin wspierających	0
6.	Liczba rodzin objętych wsparciem rodziny wspierającej	0
7.	Liczba ulotek, plakatów na rzecz działalności edukacyjno-informacyjnej w celu promowania asystentury rodziny oraz rodzin wspierających.	120

8	Liczba dzieci objętych pomocą edukacyjną i socjoterapeutyczną	42
9	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia materialnego MOPR	7 681 ¹¹ 5 265 ¹² 1 436 ¹³ 1 717 ¹⁴ 1 081 ¹⁵ 1 463 ¹⁶ 54 ¹⁷ 39 485 ¹⁸ 485 ¹⁹
10	Liczba wypłacanych świadczeń.	893 632

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zadanie 1. Dostosowywanie sieci placówek wsparcia dziennego do zdiagnozowanych potrzeb

Rodzina może uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Na terenie Miasta Lublin wszystkie placówki wsparcia dziennego działające na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej prowadzone są przez podmioty pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę,
- w połączonych formach opiekuńczej i specjalistycznej.

W ciągu 2021 roku, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowało 16 placówek:

- 12 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej. Dysponowały 355 miejscami i w trakcie roku objęły opieką 398 dzieci;

¹¹ Środowiska, którym udzielono wsparcia w ramach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w tym 3 061 rodzin objętych Programem „Posiłek w szkole i w domu”;

¹² Rodziny pobierające zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych;

¹³ Rodziny pobierające świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej;

¹⁴ Rodziny pobierające jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka;

¹⁵ Rodziny pobierające świadczenia rodzicielskie;

¹⁶ Rodziny pobierające świadczenia z funduszu alimentacyjnego;

¹⁷ Rodziny pobierające jednorazowe świadczenie „Za Życiem”

¹⁸ Rodziny pobierające świadczenie wychowawcze (500+);

¹⁹ Rodziny pobierające świadczenia „Dobry start”(300+);

- 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej. Dysponowały 74 miejscami i w trakcie roku objęły opieką 91 dzieci;
- 1 placówka wsparcia dziennego prowadzona była w formie opiekuńczej i specjalistycznej. Dysponowała 15 miejscami i w trakcie roku objęła opieką 15 dzieci.

Łącznie wszystkie placówki dysponowały 444 miejscami, a z ich usług w 2021 roku skorzystało 504 dzieci. Wartość dotacji przekazanej na prowadzenie 16 placówek wsparcia dziennego w 2021 roku wyniosła 1 124 084,44 zł.

Tabela 5. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2021 roku z podziałem na typy oraz z kwotą dofinansowania

Lp.	Nazwa i adres podmiotu	Nazwa i adres placówki	Typ placówki	Dotacja – dofinansowanie placówki I-III.2021 r. (zł)	Dotacja – dofinansowanie placówki IV-XII.2021 r. (zł)
1.	„Fundacja Amigo-Polska” ul. Jaworowskiego 12 20 - 612 Lublin	Specjalistyczny Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy „Domostwo Amigoniańskie” ul. Jaworowskiego 12 20 - 612 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	55 750,00	174 000,00
2.	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Tacy Sami” ul. Narutowicza 74a 20 - 019 Lublin	Ośrodek Terapeutyczny ul. Narutowicza 74a 20 - 019 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	14 855,00	58 000,00
3.	Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” ul. Bernardyńska 5, 20 - 109 Lublin	„Specjalistyczna Placówka AGAPE CLUB” ul. Bernardyńska 5 20 - 109 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	19 500,00	Podmiot nie uzyskał pozytywnej oceny w konkursie
4.	Towarzystwo Salezjańskie Dom Zakonny ul. Kalinowszczyzna 3 20 - 129 Lublin	Salezjańska Świątlica Środowiskowa im. Św. Dominika Savio ul. Kalinowszczyzna 3 20 - 129 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	15 375,00	60 070,64
5.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty ul. Królewska 10, 20 - 109 Lublin	Świątlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego ul. Królewska 10 20 - 109 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	15 000,00	56 568,00
6.	Instytut Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Droga Męczenników. Majdanka 27 20-325 Lublin	Świątlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Kasztanowa 1, 20 - 245 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	13 028,08	Podmiot zakończył działalność placówki z dniem 31.03.2021 r.
7.		Świątlica św. Michała Archaniola Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Fabryczna 19 20 - 301 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	14 056,36	Podmiot zakończył działalność placówki z dniem 31.03.2021 r.
8.	Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo ul. Jezuicka 4/9, 20 - 113 Lublin	Ośrodek nr 1 „Teatr” ul. Kunickiego 128, 20 - 434 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	16 500,00	70 000,00

9.		Ośrodek nr 2 „Bliźniak” ul. ks. Michała Słowikowskiego 1 20 - 124 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	16 750,00	67 000,00
10.	Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo ul. Doświadczalna 46 20 - 236 Lublin	Świetlica Integracyjna „Razem” ul. Doświadczalna 46 20 - 236 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	11 250,00	39 375,25
11.	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce ul. Niedźwiedzia 39 02 – 737 Warszawa	Placówka Wsparcia Dziennego „Jutrzenka” ul. Jutrzenki 1, 20 - 538 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	17 031,25	64 500,00
12.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Lubelski Oddział Regionalny ul. Narutowicza 54, 20 - 016 Lublin	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci ul. Narutowicza 54 20 - 016 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	10 488,75	34 979,18
13.	Zgromadzenie Służebnic Matki Dobrego Pasterza ul. Kościelna 9, 05 - 500 Piaseczno	Placówka Wsparcia Dziennego „Dom Ciepła” im. św. Antoniego Al. Kraśnicka 65 20 - 718 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	10 500,00	60 578,14
14.	Fundacja Sempre a Frente ul. Lubartowska 24, 20 – 085 Lublin	Świetlica Kowalska 3 ul. Kowalska 3, 20 - 115 Lublin	<i>opiekuńcza i specjalistyczna</i>	9 750,00	78 300,00
15.	Stowarzyszenie „ŁABĘDŹ” ul. Jacka Przybylskiego 20/23 20 - 465 Lublin	Klub Młodzieżowy ul. Łabędzia 15 20 - 335 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	10 500,00	Podmiot nie uzyskał pozytywnej oceny w konkursie
16.	Caritas Archidiecezji Lubelskiej ul. Prym. Stefana Wyszyńskiego 2 20-852 Lublin	Świetlica Środowiskowa Caritas ul. Prym. St. Wyszyńskiego 2 20-852 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	-	110 378,79
Razem:				250 334,44	873 750,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny i dobrowolny oprócz sytuacji wyjątkowych, kiedy do placówki kieruje sąd.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podst. art. 190 ustawy lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Dwie²⁰ placówki w Lublinie prowadzą działalność na podstawie art. 228 ust. 5 ustawy, gdyż uzyskały decyzję Prezydenta Miasta Lublin stwierdzającą, że zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin

²⁰ Do 31 marca 2021 roku działały 3 placówki wsparcia dziennego.

zleca uprawnionym podmiotom po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert i dofinansowuje ze środków publicznych koszty ich działalności.

Podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania. W 2021 placówki pozyskały i wykorzystały dodatkowe środki finansowe w łącznej wysokości **355 649,52 zł**, m.in. z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin. W ramach ww. środków zrealizowano **17 projektów dla 155 dzieci**.

Ze względu na trwający od marca 2020 roku stan epidemii COVID-19 pracownicy nie przeprowadzili wszystkich zaplanowanych wizytacji w nadzorowanych placówkach. Zrealizowano 11 wizytacji, które odbyły się w okresie od czerwca do października 2021 roku. Poza tym nadzór odbywał się poprzez rozmowy telefoniczne z podmiotami oraz analizę przesyłanych przez nie raportów dotyczących frekwencji dzieci w poszczególnych placówkach.

Placówki wsparcia dziennego realizowały swoje zadania w systemie zdalnym w następujących okresach: od 2 stycznia do 14 lutego 2021 roku, od dnia 29 marca 2021 roku do 25 kwietnia 2021 roku. Nadzór nad placówkami odbywał się w formie rozmów telefonicznych oraz za pomocą narzędzi teleinformatycznych – zapytania, pisma.

Ponadto w ramach przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się epidemii COVID-19 pracownicy przekazali w dniach 17 - 18 maja 2021 roku 39 350²¹ maseczek ochronnych dla pracowników i dzieci z 12 nadzorowanych placówek wsparcia dziennego.

W okresach pracy stacjonarnej pracownicy placówki przesyłali do Ośrodka codzienne raporty z frekwencją wychowanków uczestniczących w zajęciach placówki w poszczególnych dniach tygodnia. Także w okresie działalności zdalnej placówek wsparcia dziennego, pracownicy wysyłali korespondencję Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej dotyczącą zaleceń w zakresie pracy zdalnej oraz dokumentowali sprawozdawane przez podmioty formy prowadzonej pracy zdalnej.

Od lat zauważalna jest poprawa warunków przebywania dzieci i jakości sprawowanej opieki oraz doposażenie placówek w sprzęt i urządzenia. W celu zwiększenia atrakcyjności oferty zajęć adresowanych do dzieci i młodzieży rekomenduję się wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze

²¹ Maseczki zostały przekazane przez Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin.

źródeł zewnętrznych. Widoczna jest duża rotacja kadry wychowawców, co nie jest sytuacją korzystną.

Zadanie 2. Utrzymanie, na co najmniej obecnym poziomie, liczby asystentów rodziny i umożliwienie im doskonalenia zawodowego

W 2021 roku w Lublinie zatrudnionych było **15 asystentów rodziny** i kierownik Sekcji ds. asysty rodzinnej. W stosunku do roku 2020 zatrudnienie pozostaje na tym samym poziomie. Ogółem wydatki na zatrudnienie w 2021 roku wyniosły **834 221,99 zł**, z czego: dotacja w ramach dofinansowania zadania własnego gminy, realizowanego w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2021” wyniosła – **27 100,01 zł**, zaś środki własne – **807 121,98 zł.**²²

Tabela 6. Liczba zatrudnionych asystentów oraz wydatki poniesione na ich zatrudnienie

Rok	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	Poniesione wydatki na zatrudnienie asystentów	Dotacja w ramach dofinansowania zadania własnego gminy, realizowanego w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2021”	Liczba asystentów, dla których pozyskano środki w ramach dofinansowania zadania własnego gminy, realizowanego w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2021”
2021	15 asystentów oraz Kierownik Sekcji	834 221,99 zł	27 100,00 zł	14 asystentów oraz Kierownik Sekcji

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zgodnie z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy umożliwienie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W tym celu wykorzystywano także możliwość szkoleń bez angażowania środków finansowych (np. bezkosztowe szkolenia wewnętrzne prowadzone przez specjalistów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz szkolenia finansowe przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie. Tematykę szkoleń dla asystentów rodziny przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych asystentów rodziny w 2021 roku

Lp.	Tematyka szkoleń oraz warsztatów	Liczba asystentów rodziny
Szkolenia wewnętrzne		
1	Instruktaż stanowiskowy.	1 asystent 01.03.2021 r.

²² Działania asystentów rodziny opisano szerzej w Zadaniu 7. Kontynuowanie działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz kobiet w ciąży, przez asystentów rodziny (str. 58-62).

Szkolenia zewnętrzne		
1	Konferencja „Dzień bezpiecznego Internetu 2021”, Polskie Centrum Programu Safer Internet, Warszawa, online	1 asystent 09.02.2021 r.
2	Szkolenie „Metody pracy z osobą z zaburzeniami psychicznymi i jej rodziną, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży”, Instytut Szkoleń Biznesowych, Skautów 11b, ROPS Lublin	1 asystent 29-30.09.2021 r.
3	Kontakt bezpośredni z rodziną, prowadzący: Judyta Kruk, Aleksandra Januszewicz, Związek Dużych rodzin trzy plus, ROPS Lublin, online	28.10.2021 r. 17.12.2021 r. 3 asystentów
4	Warsztaty prawne zrealizowane w ramach „16 dni bez przemocy”, CIK Lublin	08.12.2021 r. 4 asystentów

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zadanie 3. Kontynuacja prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin naturalnych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

W roku 2021 w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie nie kontynuowano prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin naturalnych z uwagi na stan epidemii ogłoszony na terenie Polski w dniu 20.03.2020 r., a tym samym na konieczność optymalizacji działań mających na celu ochronę przed wirusem SARS-COV-2.

Zadanie 4. Poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodzin

Sytuacja socjalno-bytowa rodziny warunkuje poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa jej członków oraz wpływa na rozwój dzieci. Praca zawodowa rodziców stanowi o statusie materialnym rodziny i jest jej źródłem utrzymania. Brak dochodów, a co za tym idzie zła sytuacja materialna prowadzi do ubóstwa, występowania kryzysów rodzinnych oraz problemów opiekuńczo-wychowawczych. Bieda pociąga za sobą negatywne konsekwencje społeczne i ekonomiczne, często wiąże się także z wykluczeniem społecznym oraz licznymi ograniczeniami, na przykład w dostępie do kultury, rekreacji i edukacji.

„W wyniku trwającej od 2020 r. pandemii COVID-19 część gospodarstw domowych była zmuszona do podejmowania decyzji o ograniczaniu wydatków, korzystaniu z oszczędności, zaciąganiu kredytów i pożyczek, sprzedaży części majątku, rezygnacji ze spłaty stałych zobowiązań finansowych czy udzieleniu wsparcia finansowego rodzinie i znajomym. W 2021 r., w porównaniu z 2020 r., subiektywna ocena gospodarstw poprawiła się we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych. Zdecydowanie najczęściej

podejmowaną w gospodarstwach domowych decyzją odnoszącą się do zarządzania finansami było ograniczenie wydatków oraz skorzystanie z oszczędności”.²³

Świadczenia pomocy społecznej przyznawane i wypłacane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, adresowane są do osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia i możliwości.

Pomocy społecznej (zgodnie z art. 7 ustawy) udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W roku 2021 wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie objęto **7 681 środowisk**, w tym **1 547 rodzin z dziećmi**: (648 rodzin wychowujących jedno dziecko, 531 rodzin wychowujących dwoje dzieci oraz 368 rodzin wychowujących troje i więcej dzieci).

²³<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/dochody-wydatki-i-warunki-zycia-ludnosci/sytuacja-gospodarstw-domowych-w-2021-r-w-swietle-badania-budzetow-gospodarstw-domowych,3,21.html>

W 2021 r. wydatki poniesione na wsparcie rodzin z dziećmi w ramach systemu pomocy społecznej wyniosły 3,2 mln zł²⁴.

Rodziny w trudnej sytuacji materialnej mogą skorzystać również z innej formy pomocy, jaką jest rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem Programu jest pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji poprzez wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku w stołówce szkolnej. Strategicznym celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji.

Programem „Posiłek w szkole i w domu” w 2021 roku objęto 5 680²⁵ osób, w tym:

- 516 dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole,
- 1 073 uczniów szkół podstawowych,
- 4 154 pozostałe osoby.

W 2021 r. wydatki poniesione w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” wyniosły 4 049 022,81 zł.

Istotny wpływ na poprawę sytuacji socjalno-bytowej rodzin z dziećmi mają niektóre świadczenia udzielane przez Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, są to m.in.:

I. Świadczenia rodzinne, w tym:

- 1) zasiłek rodzinny,
- 2) dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym:
 - dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
 - dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
 - dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
 - dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
 - dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,

²⁴ Dane własne MOPR w Lublinie na podstawie danych POMOS Sdt.

²⁵ Łączna liczba osób objętych programem „Posiłek w szkole i w domu” nie jest sumą matematyczną osób zaliczonych do wymienionych grup dyspersyjnych, ponieważ beneficjenci programu w trakcie roku sprawozdawczego zmieniają przynależność do grupy.

- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
 - dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- 3) świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,
 - 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
 - 5) świadczenie rodzicielskie.

III. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego;

IV. Jednorazowe świadczenia „Za Życiem”;

V. Świadczenia wychowawcze;

VI. Świadczenia w ramach programu „Dobry start”.

Zasiłek rodzinny przysługuje jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 674 złotych lub 764 złotych (w rodzinie z dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności). Uprawnionym do zasiłku rodzinnego jest rodzic, opiekun prawny lub faktyczny dziecka (osoba, która wystąpiła do sądu z wnioskiem o przysposobienie dziecka). O przyznanie zasiłku może zwrócić się także pełnoletnia osoba ucząca się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia 24 roku życia, jeśli nie pozostaje na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia lub
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia albo
- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość zasiłku rodzinnego:

- 95 złotych na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
- 124 złotych na dziecko powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia;
- 135 złotych na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Do zasiłku rodzinnego przysługują osobie uprawnionej dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:

1. **kształcenia i rehabilitacji dziecka przysługuje na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku:**

- do ukończenia 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności;
- powyżej 16 roku życia do ukończenia 24 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość dodatku wynosi 90 zł na dziecko do 5 roku życia, 110 zł na dziecko powyżej 5 roku życia.

2. **podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w związku z dojazdem** z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej. Wysokość dodatku wynosi 69 zł.
3. **podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości**, w której znajduje się siedziba szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej lub gimnazjum w przypadku dziecka lub osoby uczącej się, legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (wysokość dodatku wynosi 113 zł).
4. **rozpoczęcia roku szkolnego** przysługuje na dziecko rozpoczynające rok szkolny lub roczne przygotowanie przedszkolne – jednorazowo (wysokość dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego - 100 zł).
5. **samotnego wychowywania dziecka** przysługuje samotnie wychowującym dziecku matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu lub opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców dziecka, ponieważ:
 - drugi z rodziców dziecka nie żyje,
 - ojciec dziecka jest nieznanym,
 - powództwo o ustalenie świadczeń alimentacyjnych od drugiego z rodziców zostało oddalone.

Wysokość dodatku wynosi:

- 193 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej niż 386 zł na wszystkie dzieci;
 - na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności 273 zł.
6. **dodatek z tytułu urodzenia** dziecka przysługuje matce lub ojcu albo opiekunowi prawnemu dziecka, opiekunowi faktycznemu dziecka w wieku do ukończenia przez

dziecko pierwszego roku życia, jeżeli nie został przyznany rodzicom lub opiekunowi prawnemu dziecka. Dodatek przysługuje po przedstawieniu zaświadczenia lekarskiego lub zaświadczenia wystawionego przez położną, potwierdzającego pozostawanie pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Świadczenia zdrowotne powinny być udzielane kobiecie w ciąży co najmniej raz w każdym trymestrze ciąży. Obowiązek dostarczenia zaświadczenia nie dotyczy opiekunów prawnych i faktycznych dziecka a także osób, które przysposobiły dziecko. Wysokość dodatku: jednorazowo 1 000 zł.

7. **wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej** przysługuje na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego. Wysokość dodatku wynosi 95 zł miesięcznie na każde uprawnione dziecko.
8. **opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego** przysługuje osobie, która jest uprawniona do urlopu wychowawczego na to dziecko i dziecko przebywa pod faktyczną opieką tej osoby, przez okres:
 - 24 miesiące kalendarzowych;
 - 36 miesięcy kalendarzowych, jeśli sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu;
 - 72 miesięcy kalendarzowych, jeśli sprawuje opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość dodatku wynosi 400 zł miesięcznie

W 2021 r. wydatki z tytułu wypłat na zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych wyniosły 19 264 380,13 zł. Wypłacono 165 694 świadczeń dla 5 265 rodzin.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała, nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami:

konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje również osobom innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, w przypadku gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma opiekuna faktycznego, ani spokrewnionej rodziny zastępczej w rozumieniu ustawy lub osoby te legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

W 2021 r. wydatki z tytułu wypłat świadczenia pielęgnacyjnego wyniosły 31 432 306 zł. Wyplacono 16 054 świadczenia dla 1 436 rodzin.

Realizowane są również wypłaty jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, która przysługuje ojcu lub matce dziecka, a także opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1922 zł. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka wynosi 1000 zł.

W 2021 r. wydatki z tytułu wypłat jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka wyniosły 1 756 000. Wyplacono 1 756 świadczeń dla 1 717 rodzin.

Kolejną formą wsparcia jest świadczenie rodzicielskie przysługujące osobom, którym urodziło się dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Świadczenie rodzicielskie przysługuje w wysokości 1000 zł.

W 2021 r. wydatki z tytułu wypłat świadczenia rodzicielskiego wyniosły 6 677 217,80 zł. Wyplacono 7 321 świadczeń dla 1 081 rodzin.

Rodzinom wypłacane są również świadczenia z **funduszu alimentacyjnego**. Przyznawane są na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i mają na celu pomoc dzieciom, których rodzice nie wywiązują się z obowiązku alimentacyjnego. Aby móc skorzystać ze świadczenia, muszą być spełnione dwa kryteria: stwierdzona bezskuteczność egzekucji alimentów (kiedy w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności zaległych bądź bieżących alimentów) oraz kryterium

dochodowe (do dnia 30.09.2020 r. dochód rodziny nie mógł przekraczać 800 zł na osobę od 1 października 2020 r. kryterium dochodowe zostało podniesione do kwoty 900 zł w przeliczeniu na osobę w rodzinie). Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie.

W 2021 r. wydatki z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wyniosły 12 049 566,88 zł. Wyplacono 26 507 świadczeń dla 1 463 rodzin.

Z tytułu urodzenia się żywego dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu przysługuje **jednorazowe świadczenie „Za Życiem”** w wysokości 4000 zł. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód rodziny. Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Wymóg ten nie dotyczy osób będących opiekunami prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także osób, które przysposobiły dziecko.

W 2021 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie dokonał wypłat świadczeń dla 54 rodzin na łączną kwotę 224 000,00 zł.

Istotny wpływ na poprawę sytuacji bytowej polskich rodzin ma realizacja Programów „Rodzina 500+” oraz „Dobry start”.

Ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wprowadzono systemowe wsparcie polskich rodzin - świadczenie wychowawcze, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

Od 1 stycznia 2022 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Zgodnie ze zmianami obowiązek ustalania uprawnień do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłatę przeniesiono z gmin do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 stycznia 2022 r.

Wypłaty dla osób uprawnionych, którym przyznano prawo do świadczenia wychowawczego w roku 2021 były realizowane przez Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie do 31 maja 2022 r.

W związku z realizacją programu, w 2021 r., wpłynęło 42 015 wniosków, świadczenia otrzymało 39 485 rodzin na łączną kwotę 335 837 725,00 zł.

Wprowadzony w 2018 r. rządowy program „Dobry start” zakłada pomoc rodzicom oraz opiekunom uczniów w związku z rozpoczęciem roku szkolnego w wysokości 300 zł jednorazowo na dziecko uczęszczające do szkoły - wypłacone na podstawie wniosku złożonego w terminie między 1 lipca a 30 listopada 2019 r, niezależnie od kryterium dochodowego.

W 2021 roku w związku z realizacją programu wypłacono 635 świadczeń na łączną kwotę 190 500,00 zł dla 485 rodzin.

Rok 2021 przyniósł zmiany w programie „Dobry Start”, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, począwszy od roku szkolnego 2021/2022 realizację Programu prowadzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Ww. programy przyczyniły się do zmniejszenia ubóstwa szczególnie wśród rodzin wielodzietnych oraz zwiększenia przez rodziców wydatków związanych z edukacją dzieci, rekreacją, kulturą i czasem wolnym.

Zadanie. 5. Kontynuowanie prowadzenia działalności edukacyjno-informacyjnej na rzecz promowania asystentury rodziny oraz rodzin wspierających

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą w formie asystenta rodziny. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z trudnymi sytuacjami dnia codziennego. Praca z rodziną może być prowadzona w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Jeżeli dzieci znajdują się w pieczy zastępczej, rolą asystenta rodziny jest działanie na rzecz ich powrotu do rodziny. Efektem pracy asystenta rodziny jest odzyskanie przez rodziców kontroli nad własnym życiem i samodzielności w pełnieniu roli rodzica na tyle, by środowisko domowe sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współdziałaniu rodziny na każdym etapie metodycznego działania asystenta. Szczegółowe informacje na temat asystentury rodziny znajdują się na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Na podstawie postanowienia sądu w przedmiocie zobowiązania rodziny do współpracy z asystentem rodziny, rodzinie po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego zostaje przydzielona pomoc asystenta rodziny.

Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie zawarta jest także informacja o możliwości skorzystania przez rodzinę z koordynacji asystenta rodziny na mocy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Jest to poradnictwo dla kobiet posiadających dokument potwierdzający ciążę, dla ich rodzin lub rodzin z dzieckiem posiadającym zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Rodzina jest wówczas uprawniona do poradnictwa w zakresie: przewyższania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka; wsparcia psychologicznego; pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych; dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Załączono do opisu dokumentację niezbędną do skorzystania z tej formy wsparcia, ulotkę, informator, katalog wsparcia. W roku 2021 nie było rodzin objętych koordynacją asystenta rodziny w ramach ww. ustawy.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą skorzystać także z pomocy w formie rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja o tym, że Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Dołączony został także wzór umowy z rodziną wspierającą oraz folder zachęcający kandydatów do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

Rodziny wspierające nie wykonują swoich działań zawodowo i nie otrzymują wynagrodzenia, a jedynie zwrot kosztów związanych z udzielaniem pomocy (np. za zakupione bilety do kina, muzeum, na basen, komunikację miejską itp.). Rodzina wspierająca otrzymuje zwrot kosztów poniesionych w związku z udzielaniem pomocy rodzinie wspieranej w zakresie wynikającym z umowy. Wysokość kosztów podlegających zwrotowi nie może przekroczyć limitu 100 zł na miesiąc na każde dziecko.

W 2021 r., z uwagi na brak kandydatów oraz wprowadzony stan epidemii w kraju, nie było rodzin objętych tą formą wsparcia.

Zadanie 6. Zapewnienie pomocy edukacyjnej dzieciom w postaci zajęć wyrównujących wiedzę, zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania oraz brokera edukacyjnego

W dniu 22 maja 2018 r. została podpisana umowa Nr 46/RPLU.11.02.00-06-0045/17-00) o dofinansowanie projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem był Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. Do uczestnictwa w projekcie zrekrutowanych było **42 dzieci** przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną. Głównym celem projektu był rozwój kompleksowego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w Mieście Lublin. Realizacja projektu zakończyła się w styczniu 2021 roku.

W zakresie zadania „Wsparcie dla dzieci przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną” MOPR w Lublinie zrealizował w trakcie trwania projektu następujące zajęcia:

1. „Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami zachowania”,
2. „Broker edukacyjny”, w ramach poszukiwania ścieżki dalszej edukacji,
3. „Zajęcia wyrównujące wiedzę z wybranych przedmiotów szkolnych”.

Zadanie 7. Kontynuowanie działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz kobiet w ciąży, przez asystentów rodziny

Istotną rolę w rozwijaniu innowacyjnych metod pracy z rodziną potrzebującą wsparcia mają asystenci rodziny.

Główne zadania zrealizowane przez asystentów rodziny dotyczyły:

- podejmowania działań mających na celu pomoc rodzinom w rozwiązywaniu ich problemów socjalnych poprzez dostarczanie informacji i kierowanie do odpowiednich instytucji;
- udzielania pomocy w redagowaniu pism urzędowych, ubieganiu się przez rodziny o świadczenia socjalne, o przydział lub zamianę lokalu mieszkalnego, o umorzenie zadłużeń w opłacie czynszu, itp.;
- udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez, m.in.: kierowanie członków rodzin do poradni specjalistycznych i rodzinnych, kierowanie do udziału w diagnostyce oraz udziału w formach terapii indywidualnej, rodzinnej, grupowej, terapii uzależnień i grupach wsparcia;

- motywowania do skorzystania z konsultacji psychiatrycznych oraz kierowania członków rodzin do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie;
- informowania o prawidłowościach rozwoju bio-psycho-społecznego dzieci oraz o zaburzeniach tego rozwoju, które wymagają zmiany postaw wychowawczych opiekunów;
- podejmowania działań zamierzających do rozwijania u rodziców umiejętności wychowawczych, motywowania i kierowania na zajęcia rozwijające kompetencje rodzicielskie;
- informowania o możliwej etiologii zachowań dzieci sprawiających trudności wychowawcze, motywowania do podjęcia diagnostyki psychologicznej, pedagogicznej oraz psychiatrycznej oraz do stosowania zaleceń specjalistów;
- motywowania rodziców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielania pomocy w postępowaniu rekrutacyjnym i pisaniu wniosków o przyjęcie do placówek edukacyjnych;
- edukowania w zakresie funkcjonowania na rynku pracy (szukanie ofert pracy, pisanie CV i listu motywacyjnego, przygotowanie się do rozmów kwalifikacyjnych z potencjalnym pracodawcami);
- uświadomienia wartości pracy i znaczenia utrzymywania pracy zarobkowej przez członków rodzin;
- podejmowania działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny, m.in. poprzez informowanie policji oraz służb medycznych o zaistniałych zagrożeniach oraz poprzez współpracę z kuratorami;
- przygotowania i prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną;
- edukowania w zakresie zachowania zasad higieny i zapobiegania rozprzestrzenianiu się wirusa Covid-19;
- pełnienia funkcji koordynatora w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych, oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloprotymowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi, w celu powrotu pod ich opiekę.

W 2021 r. wsparciem asystenta rodziny objęto **302 rodziny** niewydolne wychowawczo, w których wychowywało się **699 dzieci**. Asystenci odbyli **4 383 wizyty** w środowisku. Z uwagi na stan epidemii ogłoszony na terenie Polski w dniu 20 marca 2020 r., kontakt z rodzinami do maja 2021 r. odbywał się głównie drogą telefoniczną, po tym czasie natomiast poprzez kontakt bezpośredni, z zachowaniem wszelkich środków bezpieczeństwa oraz użyciem środków ochronnych. Asystenci rodzin wykonywali telefony do rodzin, udzielając im pomocy i wsparcia. W przypadkach wymagających kontaktu osobistego, członkowie rodzin objętych wsparciem, przychodzili do siedziby Sekcji, gdzie zgodnie z zasadami reżimu sanitarnego, spotykali się z pracownikami. Większość zadań asystenta rodziny była realizowana jednak w formie kontaktu pośredniego.

Asystenci rodziny prowadzili konsultacje wychowawcze z rodzicami oraz małoletnimi, wskazywali konstruktywne metody wychowawcze w przypadku występowania trudności w tym zakresie. Proponowali możliwości konstruktywnego spędzania czasu wolnego podczas obostrzeń związanych z COVID-19. Udzielali instrukcji i pomocy w załatwianiu spraw urzędowych oraz rozwiązywaniu problemów socjalnych. Prowadzili rozmowy na temat prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz dysponowania środkami finansowymi. Z uwagi na utratę zatrudnienia przez niektórych członków rodzin objętych wsparciem, spowodowaną pandemią w kraju, pracownicy pomagali w redagowaniu CV, listu motywacyjnego, poszukiwaniu ofert pracy. Asystenci rodziny proponowali rodzinom wsparcie psychologiczne, terapeutyczne, wyszukiwali i polecali poradnie, przychodnie, często także umawiali członków rodzin do specjalistów z zakresu medycyny. Pracownicy Działu dostosowywali wsparcie dla rodzin do sytuacji związanej ze stanem pandemii w Polsce.

Asystenci edukowali rodziny na temat zachowania zasad higieny osobistej oraz zachowania ostrożności z uwagi na konieczność ochrony przed wirusem SARS-COV-2.

Asystenci rodziny odbywali wizyty w środowiskach w sytuacjach interwencyjnych, w przypadku podejrzenia nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny, oceny sprawowania opieki nad dziećmi oraz konieczności udzielenia niezwłocznej pomocy. Wizyty te często odbywały się przy współpracy z pracownikami socjalnymi oraz policją. Asystenci rodziny pozostawali w stałym kontakcie z instytucjami, fundacjami, stowarzyszeniami, służbą zdrowia i sądami, w celu udzielenia kompleksowej pomocy rodzinie. Zarówno podczas nauki dzieci w placówkach edukacyjnych w formie stacjonarnej, jak i zdalnej, stale współpracowali z pracownikami szkół, przedszkoli, żłobków.

W okresie sprawozdawczym zakończono pracę z **98 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (25 przypadków), zaprzestanie współpracy rodziny z asystentem (47 przypadków), brak efektów pracy (9 przypadków) oraz zmiana metody pracy i inne (17 przypadków). Rodzina po zakończeniu współpracy zostaje w systemie pomocy społecznej i jest nadal systematycznie odwiedzana przez pracownika socjalnego. Takie rodziny są bardzo często objęte również nadzorem kuratora sądowego, z którym współpracują pracownicy socjalni. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w rodzinie i braku nadzoru kuratora sądowego, do Sądu kierowane są pisma o objęcie rodziny takim środkiem zabezpieczającym.

W 2021 r. asystenci rodziny we współpracy z członkami rodzin i po konsultacji z pracownikami socjalnymi przygotowali lub zaktualizowali **263 plany** pracy z rodziną, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także określały terminy ich realizacji i efekty podjętej pracy. Asystenci dokonywali także okresowej oceny sytuacji rodziny, w której przedstawiali efekty prowadzonych działań oraz zasadność (lub brak zasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2021 r. dokonano i przygotowano na piśmie **423 oceny**. W roku 2021 asystenci rodziny sporządzili do właściwych sądów pisma informujące o zaistniałej sytuacji rodzinnej w przypadku wystąpienia nieprawidłowości.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin, która nałożyła na asystentów rodziny obowiązek koordynowania poradnictwa skierowanego do kobiet w ciąży i rodzin oczekujących narodzin dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze stwierdzonym w życiu płodowym prawdopodobieństwem dysfunkcji rozwojowych oraz rodzin już wychowujących dzieci z obciążeniami rozwojowymi. Asystenci rodziny udzielają informacji na temat uprawnień wynikających z ustawy, motywują do skorzystania z jej zapisów. Na stronie internetowej

Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie został udostępniony „Katalog możliwego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w Mieście Lublin”²⁶, w którym zawarte są informacje dotyczące możliwej pomocy materialnej oraz pozafinansowego wsparcia instytucjonalnego rodzin biologicznych. W roku 2021 nie było rodzin objętych koordynacją asystenta rodziny w ramach ww. ustawy.

PODSUMOWANIE REALIZACJI ZADAŃ W RAMACH CELU 3

Podsumowując należy stwierdzić, że realizacja najważniejszych zadań w ramach celu 3 przebiegała prawidłowo. Monitorowano dostosowanie sieci placówek wsparcia dziennego do wymogów oraz ich bieżącą pracę. Podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania w celu uatrakcyjnienia oferty zajęć realizowanych w placówkach.

Ze względu na trwający od marca 2020 roku stan epidemii COVID-19 nadzór nad placówkami odbywał się poprzez rozmowy telefoniczne z podmiotami oraz za pomocą narzędzi teleinformatycznych – zapytania, pisma. W okresach pracy stacjonarnej placówki przesyłały do Ośrodka codzienne raporty z frekwencją wychowanków uczestniczących w zajęciach placówki w poszczególnych dniach tygodnia.

Wskazane jest wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych w celu zwiększenia atrakcyjności zajęć adresowanych do dzieci i młodzieży.

W 2021 roku ze względu na wprowadzone obostrzenia związane z sytuacją epidemiczną kraju i koniecznością prowadzenia pracy zdalnej, z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej, dzieci miały ograniczoną możliwość korzystania z pełnej oferty placówek.

W ramach realizacji zadań wynikających z celu trzeciego, utrzymano na poziomie lat ubiegłych liczę zatrudnionych asystentów rodziny, a także zapewniono im podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez liczne szkolenia i konferencje. Zabezpieczono stosowne środki finansowe na kontynuowanie ich działań.

²⁶ http://mopr.lublin.eu/poradnik/pomoc_specjalistyczna/asystent_rodziny/katalog.pdf

ROZDZIAŁ II

PIECZA ZASTĘPCZA

CEL 1. ORGANIZACJA WIELOWYMIAROWYCH DZIAŁAŃ NA RZECZ RODZIN ZASTĘPCZYCH I UMIESZCZONYCH W NICH DZIECI

W ramach celu 1. realizowano następujące zadania:

1. Działania informacyjne i propagujące rodzicielstwo zastępcze.
2. Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych.
3. Kontynuacja procesu kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz kandydatów do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i umożliwienie im szkoleń.
4. Kontynuacja działań w sferze dostępu do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zastępczych.
5. Organizacja szkoleń skierowanych do istniejących rodzin zastępczych.
6. Wspieranie rodzin zastępczych poprzez świadczenie usług przez rodziny pomocowe.
7. Kontynuowanie prowadzenia grup wsparcia dla rodzin zastępczych.
8. Zapewnienie pomocy edukacyjnej dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych w postaci zajęć wyrównujących wiedzę, zajęć socjoterapeutycznych, brokera edukacyjnego, warsztatów rozwijania umiejętności wychowawczych oraz z zajęć z wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.
9. Zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia wykwalifikowanych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadania realizowane były m.in. przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, placówki poradnictwa specjalistycznego oraz organizacje pozarządowe.

Tabela 8. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 1

Cel 1. Organizacja wielowymiarowych działań na rzecz rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci		
Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba zrealizowanych działań promocyjnych	3 ²⁷

²⁷Informacje na stronie internetowej, spotkania informacyjne, rozwieszono plakaty oraz rozdawano ulotki

2.	Liczba osób/rodzin, które zostały zakwalifikowane na szkolenie do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub rodzinnego domu dziecka.	16 osób
3.	Liczba osób/rodzin, które odbyły szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub rodzinnego domu dziecka.	15 osób
4.	Liczba rodzin zastępczych, które zostały objęte specjalistycznym poradnictwem	28
5.	Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	10
6.	Liczba koordynatorów objętych szkoleniami podnoszącymi kwalifikacje zawodowe	8
7.	Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatorów	166
8.	Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem rodzin pomocowych	2
9.	Liczba rodzin zastępczych uczestniczących w grupach wsparcia	0
10.	Liczba szkoleń skierowanych do rodzin zastępczych	2
11.	Liczba rodzin zastępczych uczestniczących w szkoleniach	6
12.	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej objętych pomocą edukacyjną, socjoterapeutyczną oraz zajęciami z wczesnego wspomagania rozwoju	30

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zadanie 1. Działania informacyjne i propagujące rodzicielstwo zastępcze

Ideę rodzicielstwa zastępczego propagowano na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego rozwieszono plakaty na terenie Miasta oraz rozdawano ulotki, zachęcając mieszkańców do podjęcia się roli rodzica zastępczego.

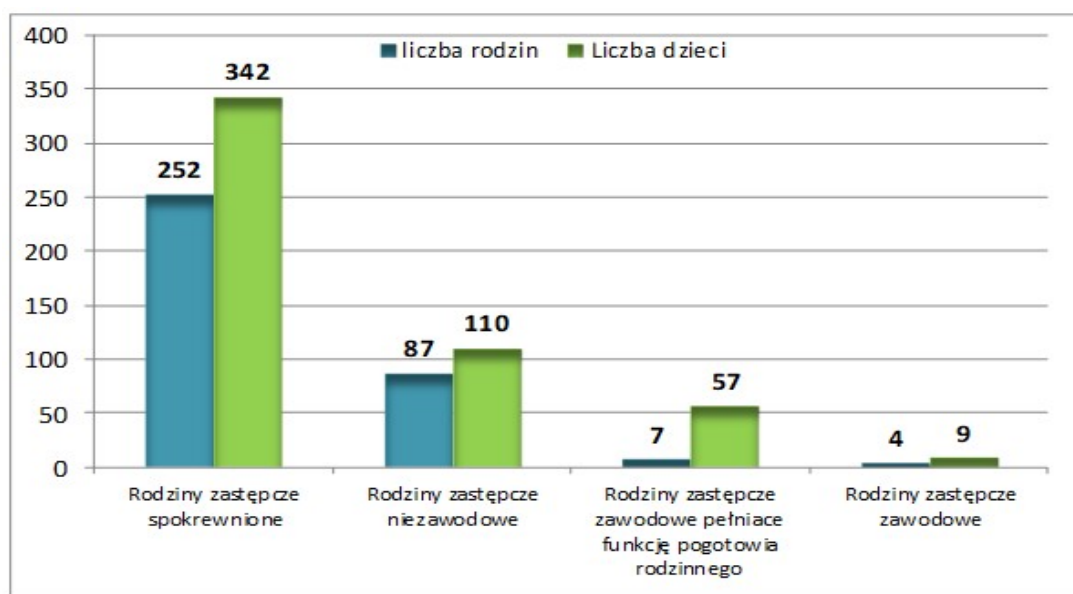
W 2021 roku do siedziby Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej asysty rodzinnej zgłosiło się 18 rodzin zamierzających podjąć starania o ustanowienie ich rodzinami zastępczymi, z którymi przeprowadzono 47 spotkań informacyjnych na temat warunków, jakie muszą spełniać kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Zadanie 2. Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest jednym z zadań własnych powiatu. System rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin jest rozbudowany i zabezpiecza najważniejsze potrzeby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych.

W trakcie roku **2021** na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie **348 rodzin zastępczych**²⁸ w których przebywało **518 dzieci** (w tym 43 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością). Wśród dzieci przebywających w rodzinach zastępczych 456 pochodziło z Lublina, a 62 z innych powiatów. Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione (252) w których wychowywało się **342 dzieci**. Rodzin zastępczych niezawodowych było **87**, a pod ich opieką pozostawało **110 dzieci**. Ponadto w Mieście Lublin funkcjonowało **11 rodzin** zastępczych zawodowych, przebywało w nich **66 dzieci**, w tym 7 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (57 dzieci). W 2021 roku rozwiązane zostały 2 umowy z rodzinami zastępczymi zawodowymi (z uwagi na ich przejście na emeryturę), w tym 1 z rodziną zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego.

Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W funkcjonujących na terenie Miasta Lublin rodzinach zastępczych w 2021 roku na mocy orzeczeń sądu umieszczono 88 dzieci.

W okresie sprawozdawczym z rodzin zastępczych odeszło łącznie 61 dzieci, w tym:

- 6 dzieci powróciło do rodzin naturalnych,
- 6 dzieci zostało przysposobionych,
- 17 dzieci umieszczono w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 4 dzieci zostało umieszczonych w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej,

²⁸Wykazano rzeczywistą liczbę rodzin - dwie rodziny pełniły jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej. Ponadto w roku 2021 dwie rodziny nie otrzymywały świadczeń finansowych (realizacja wypłat rozpoczęła się w styczniu 2022 r.). Natomiast na dzień 31 grudnia 2021 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowało 319 rodzin zastępczych w których przebywało 457 dzieci.

- 3 dzieci z innych powodów (zmiana miejsca zamieszkania - przeprowadzka poza Miasto Lublin oraz śmierć opiekuna zastępczego).

Ponadto w roku 2021 rodziny zastępcze opuściło 25 pełnoletnich wychowanków.

Rodzinę zastępczą zawodową tworzą małżonkowie lub osoba, niebędący wstępni lub rodzeństwem dziecka. W rodzinie zastępczej zawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W razie konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci. Rodzina zastępcza zawodowa otrzymuje wynagrodzenie za sprawowanie opieki nad powierzonymi jej dziećmi. Rodziny zastępcze zawodowe są uznawane za najbardziej pożądaną formę opieki zastępczej, która powinna się rozwijać.

W rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego umieszcza się dziecko do czasu unormowania jego sytuacji, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony, za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania o: powrót dziecka do rodziny, przysposobienie, umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego jest formą rodzinnej pieczy zastępczej o charakterze interwencyjnym.

Znacząca część rodzin zastępczych objęta była wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W rozmowach z koordynatorami, rodziny zastępcze zawodowe zwracały uwagę na zbyt długi okres pobytu dzieci w pogotowiu rodzinnym (trwający nawet 4 lata) ze względu na przewlekłe postępowanie sądów. Zwrócono także uwagę na trudności takie jak: długi okres oczekiwania do lekarzy specjalistów, potrzebę wsparcia w organizacji kontaktów dzieci z rodzinami naturalnymi, wsparcia psychologicznego.

Istnieje potrzeba zwiększenia liczby rodzin zastępczych zawodowych. Pożądanym byłoby w szczególności pozyskanie rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej. W tym celu MOPR w Lublinie prowadzi działania na rzecz kwalifikowania kandydatów oraz ich szkolenia. Cyklicznie prowadzone są również akcje promocyjne na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

Informacje dotyczące możliwości pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej zainteresowane osoby mogły uzyskać telefonicznie w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej oraz na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

w Lublinie, gdzie znajduje się plakat i ulotka pn. ” Rodzina zastępcza szansą na nowy dom”. Ww. ulotki informacyjne dystrybuują także Biura Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Lublin. W 2021 r. zaplanowano szeroką akcję promocyjną polegającą na rozpowszechnieniu informacji na temat rodzicielstwa zastępczego w lubelskich parafiach oraz włączenie w działania promocyjno-informacyjne Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego (plakaty w środkach komunikacji miejskiej). Akcja ta jest kontynuowana w 2022 r.

Zadanie 3. Kontynuacja procesu kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz kandydatów do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i umożliwienie im szkoleń

W 2021 roku Komisja ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka odbyła 42 posiedzenia.

Wynikiem prac Komisji było:

- sporządzenie 42 protokołów dotyczących spełniania przez kandydatów wymogów, o których mowa w art. 42 ust. 1-3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (10 osób z 7 rodzin nie spełniało warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o których mowa w art. 47 ust. 1-3 ustawy),
- sporządzenie 5 wstępnych akceptacji kandydatów (rodzin) do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka (7 osób, 5 rodzin, spełniało warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej),
- wydanie 4 zaświadczeń kwalifikacyjnych dla 7 rodzin/kandydatów (7 osób) do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.

Psycholodzy zatrudnieni w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej przeprowadzili **badania psychologiczne 70 osób** będących kandydatami na rodziny zastępcze lub istniejącymi rodzinami zastępczymi. W 2021 r. wydano **48 opinii** dotyczących motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w tym opinie sporządzone o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej. W celach diagnostycznych zakupiono Testy Kompetencji Rodzicielskich (zeszyty testowe oraz arkusze wyników), które przeznaczone są do pomiaru kompetencji rodzicielskich kandydatów i opiekunów zastępczych oraz Kwestionariusze do Oceny Kandydatów na Rodziców

Adopcyjnych, Opiekunów Prawnych Mediatorów CUIDA (arkusze wyników, arkusze odpowiedzi oraz arkusze z instrukcją). Testy Kompetencji Rodzicielskich pozwalają na zidentyfikowanie mocnych i słabych stron kandydatów oraz istniejących rodzin zastępczych oraz wychycenie ewentualnych błędów popełnianych przez nich w procesie wychowania dzieci. Testy stosowane wspólnie z kwestionariuszem CUIDA pozwalają uzyskać pełniejszy obraz predyspozycji do rodzicielstwa zastępczego. Kwestionariusz CUIDA pozwala na ocenę zmiennych osobowościowych, stylów wychowania i zdolności danej osoby do zapewnienia odpowiedniej opieki dziecku biologicznemu, adoptowanemu, w rodzinie zastępczej, w placówce opiekuńczej, a także osobie starszej czy niepełnosprawnej. Kwestionariusz CUIDA oraz Testy Kompetencji Rodzicielskich zostały sfinansowane ze środków Miasta Lublin.

W 2021 roku rozpoczęło się szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej pt. „PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza” prowadzone przez pracowników Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Przeprowadzono w siedzibie Działu 2 sesje szkoleniowe: w dniu 29 listopada oraz w dniu 13 grudnia. W szkoleniu bierze udział 15 osób (9 rodzin). Szkolenie jest kontynuowane w 2022 r.

Zadanie 4. Kontynuacja działań w sferze dostępu do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zastępczych

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i pedagogiczne) rodziny uzyskują bezpłatnie w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej. Specjaliści zatrudnieni w Dziale, tj. 2 pedagogów i 3 psychologów, świadczyli poradnictwo, m.in. na rzecz rodzin zastępczych.

Tematyka porad psychologicznych dotyczyła: konsekwencji emocjonalnych przyjęcia dziecka do rodziny zastępczej, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, współpracy rodziny zastępczej z rodziną naturalną dziecka, sposobów skutecznego komunikowania się w rodzinie, przewycięzania trudności szkolnych dziecka, poszerzania kompetencji wychowawczych.

Ponadto rodziny zastępcze miały możliwość skorzystania z porad pedagogicznych oraz z bezpłatnych porad prawnych prawnika zatrudnionego w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz były na bieżąco informowane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej lub pracowników socjalnych o możliwości bezpłatnych porad udzielanych przez inne instytucje i organizacje funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.

Zgodnie z art. 38a ust. 1 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej przekazuje rodzinie zastępczej diagnozę psychofizyczną dziecka. W roku 2021 psychologowie i pedagodzy sporządzili łącznie 92 diagnozy psychofizyczne dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. W tym celu korzystano z licencji programu komputerowego KomKod moduł KORP – Karty Oceny Rozwoju Psychoruchowego – wystandardyzowane narzędzie diagnostyczne, przeznaczone do wstępnej oceny rozwoju dziecka, które są wykorzystywane do diagnoz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz KOZE – Karty Oceny Zachowania i Emocji.

Rodziny zastępcze mają również możliwość korzystania z usług specjalistów zatrudnionych w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin MOPR. W 2020 roku Poradnia objęła wsparciem specjalistycznym **19 rodzin zastępczych**. Poradnia świadczyła na rzecz rodzin zastępczych zarówno pomoc terapeutyczną, jak i psychoedukacją poprzez warsztaty umiejętności wychowawczych. Ponadto wsparciem objęto 8 rodzin adopcyjnych oraz 5 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Pomimo ograniczeń wywołanych pandemią Poradnia utrzymała dostępność oferowanej pomocy na poziomie lat ubiegłych.

Zadanie 5. Organizacja szkoleń skierowanych do istniejących rodzin zastępczych

Biorąc pod uwagę zgłaszane przez rodziny zastępcze potrzeby na konkretne szkolenia w 2021 roku przystąpiono do konkursu pn. „Zrozumieć Dziecko-edycja lokalna”, którego organizatorem jest Fundacja Ernst&Young z siedzibą w Warszawie. Umowa o współpracy z Fundacją została zawarta w dniu 26.11.2021 r. Z uwagi na pandemię COVID-19 i bezpieczeństwo uczestników, realizację szkolenia przesunięto na rok 2022. W ramach ww. konkursu, zostanie przeprowadzone szkolenie „Wpływ traumy oraz pierwotnych schematów odruchowych na mechanizmy obronne u dzieci z różnymi wyzwaniami rozwojowymi. Z wykorzystaniem elementów metody MNRI”. Szkolenie zostanie przeprowadzone w siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej MOPR w Lublinie. Uczestnikami szkolenia będą w szczególności rodziny zastępcze zawodowe oraz rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, które zgłaszają potrzebę szkoleń oraz podnoszenia kwalifikacji.

W 2021 roku kandydaci na rodziny zastępcze brali udział w szkoleniu programem „PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza”, opracowanym i wydany przez Towarzystwo Nasz

Dom oraz programem „Podróż do Rodzicielstwa”, opracowanym i wydanym przez Fundację MAIO.

Zadanie 6. Wspieranie rodzin zastępczych poprzez świadczenie usług przez rodziny pomocowe

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 poz. 447) „Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy”. Zgodnie z art. 73 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. ustawy „w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Następuje to na wniosek rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, w szczególności w okresie: czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu”. Rodziną pomocową może zostać:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodzina zastępcza zawodowa, rodzina zastępcza niezawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka może przyjąć dziecko jako rodzina pomocowa bez względu na liczbę dzieci pozostających pod ich opieką. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

W okresie styczeń – grudzień 2021 r. wypłacono wynagrodzenia²⁹ w kwocie 705,28 zł dla jednej rodziny, z którą podpisano 3 umowy o pełnienie funkcji rodziny pomocowej na czas niesprawowania opieki nad dziećmi przez dwie rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych 9 dzieci, na które wypłacono 9 świadczeń na kwotę **8 006,52 zł**.

²⁹ Art. 85 ust.6 „Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej, otrzymuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% otrzymywanego wynagrodzenia miesięcznie”.

Art. 85. ust. 7 „Rodzina zastępcza niezawodowa oraz małżonkowie lub osoba, o których mowa w art.74 ust.1 pkt2, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej otrzymują miesięcznie świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% kwoty, o której mowa w ust.1”.

Art. 85 ust. 8 „Świadczenia, o których mowa w ust.6 i 7, przysługują w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka w danym miesiącu kalendarzowym”.

Tabela.9. Wydatki na rodziny pomocowe w 2021 roku

Wyszczególnienie		Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Lublina ogółem			
1	Rodziny pomocowe, z tego:	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń [zł]	Liczba rodzin pomocowych	Liczba dzieci objętych opieką
1.1	świadczenia na dziecko	9	8006,52	1	9
1.2	wynagrodzenie rodziny pomocowej	3	705,28	1	9
2.	RAZEM:	12	8 711,8	1	9

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zgodnie z art. 57 ust. 1a ustawy, w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

W okresie styczeń – grudzień 2021 r. podpisano **7 umów** (3 umowy zawarte w 2020 roku z okresem obowiązywania od 1 stycznia 2021 roku i 4 umowy zawarte w 2021 r.) z 5 osobami o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w zawodowych rodzinach zastępczych, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci, ze stawką za godzinę usług 18,30 zł (kwota obowiązująca w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.). Wymiar godzinowy usług wynosił dla jednej osoby nie więcej niż 40 godzin miesięcznie. Z tej formy pomocy w 2021 r. skorzystało 5 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których umieszczono więcej niż 3 dzieci. W 2021 roku wydatki wyniosły **44 591,91 zł**.

Tabela 10. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Wyszczególnienie		Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Lublina ogółem			
1.	Osoby do pomocy	Liczba wypłaconych wynagrodzeń	Kwota świadczeń [zł]	Liczba osób z którymi zawarto umowę	Liczba rodzin objętych wsparciem
1.1	wynagrodzenie	57	44 591,91 zł	5	5

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zadanie 7. Kontynuowanie prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych

Z uwagi na epidemię COVID-19 i wprowadzone obostrzenia sanitarne nie prowadzono grup wsparcia dla rodzin zastępczych. Biorąc pod uwagę zgłaszane przez rodziny zastępcze zapotrzebowanie na konkretne szkolenia będą one realizowane w latach kolejnych w miarę możliwości kadrowych i finansowych Miasta Lublin.

Zadanie 8. Zapewnienie pomocy edukacyjnej dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych w postaci zajęć wyrównujących wiedzę, zajęć socjoterapeutycznych, brokera edukacyjnego, warsztatów rozwijania umiejętności wychowawczych oraz zajęć z wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

W okresie od 1 października 2018 r. do 30 września 2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie realizował projekt „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

W 2020 roku realizowano zadanie „Wsparcie dla dzieci przebywających w rodzinnej formie pieczy zastępczej”, które polegało na organizacji i realizacji 5 bloków tematycznych skierowanych do 30 dzieci:

1. „Broker edukacyjny”, w którym brało udział 3 dzieci. Celem zajęć było wsparcie w wyborze ścieżki edukacyjnej dostosowane do indywidualnych możliwości i zainteresowań.
2. „Zajęcia wyrównujące wiedzę z wybranych przedmiotów szkolnych”, w których brało udział 6 dzieci (3 z matematyki, 3 z języka angielskiego). Celem zajęć była poprawa wyników w nauce, wzmocnienie u dzieci wiary w siebie, umożliwienie rozwoju zainteresowań.
3. „Warsztaty rozwijające umiejętności radzenia sobie w okresie dojrzewania”, w których uczestniczyło 8 dzieci. Celem warsztatów była profesjonalna pomoc młodzieży, która ma problemy z akceptacją zmian zachodzących w sferze fizycznej i psychicznej w związku z procesem dojrzewania.
4. „Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami zachowania”, w których brało udział 5 dzieci. Celem zajęć był wzrost u dzieci umiejętności rozpoznawania i nazywania właściwych uczuć i emocji, nabycie umiejętności panowania nad nimi, umiejętność odreagowania napięcia, agresji, złości, nawiązywania i utrzymywania prawidłowych kontaktów interpersonalnych i pokojowego rozwiązywania konfliktów oraz kształtowanie u dzieci postaw prospołecznych.

5. „Zajęcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju”, w których uczestniczyło 5 dzieci. Celem zajęć były świadczenia i usługi o charakterze: logopeda, pedagog, psycholog, psychiatra dla dzieci z niepełnosprawnością lub stwierdzonymi deficytami.

Natomiast w 2021 roku kontynuowano realizację Projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19. W dniu 27 sierpnia 2020 r. została podpisana umowa Nr 1123 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój lata 2014-2020 – Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnych, PI 9iv: Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, pomiędzy Wojewodą Lubelskim a Miastem Lublin.

W ramach projektu objęto wsparciem 310 rodzin zastępczych (w tym 226 rodzin zastępczych spokrewnionych, 73 rodziny zastępcze niezawodowe i 11 rodzin zastępczych zawodowych) w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19.

W ramach projektu przekazano łącznie:

- 93 sztuk sprzętu komputerowego dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Umowy w sprawie użyczenia sprzętu komputerowego z rodzinami zastępczymi zostały zawarte do dnia 30 września 2025 r,
- 8 290 maseczek, 42 400 rękawiczek, 843 litrów środków dezynfekcyjnych,
- wyposażono 7 miejsc kwarantanny/izolacji.

W 2021 roku na skutek zmiany zarządzenia opiekuńczego lub zmianę miejsca zamieszkania poza Miasto Lublin wypowiedziano umowy w sprawie użyczenia sprzętu komputerowego rodzinom zastępczym, który następnie został przekazany 6 innym rodzinom zastępczym zamieszkującym na terenie Miasta Lublin. Zakup sprzętu komputerowego umożliwił dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych realizowanie nauki zdalnej.

W 2021 roku rodzinom zastępczym zostały przekazane przez wspierających je pracowników informacje o możliwości skorzystania z pomocy wolontariuszy w zakresie nieodpłatnych, zdalnych korepetycji ze wszystkich przedmiotów szkolnych. Rodziny zgłaszały się do Stowarzyszenia Polska 2050, które prowadziło ww. wsparcie.

Zadanie 9. Zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia wykwalifikowanych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

W 2021 r. w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych było **10 koordynatorów** rodzinnej pieczy zastępczej. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły **506 940,58 zł**.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze **166 rodzinami** zastępczymi, w których umieszczonych było **302 dzieci**. Odbyli **691 wizyt** w środowisku. Uczestniczyli w 550 spotkaniach, w trakcie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 54 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych. Na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 550 informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 54 informacje o rodzinach zastępczych. Zgodnie z Zarządzeniem nr 31/2020 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 16 marca 2020 r. oraz Zarządzeniem nr 55/2020 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie ograniczenia wykonywania zadań przez MOPR w Lublinie poprzez wdrożenie działań zmierzających do zmniejszenia bezpośredniej obsługi klientów, ustalono, że oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej odbywają się bez udziału osób z zewnątrz. O posiedzeniach informowano Ośrodek Adopcyjny. Informowane były także rodziny zastępcze i rodziny biologiczne dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W niektórych przypadkach pracownicy również uczestniczyli w ocenach w formie zdalnej.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, przygotowano i przesłano do właściwych sądów 299 informacji o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci.

Główne zadania zrealizowane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej polegały na:

- rozpoznawaniu sytuacji i potrzeb dzieci przebywających w rodzinach zastępczych;
- rozpoznawaniu i ocenie jakości wykonywania przez opiekunów zastępczych zadań wynikających ze sprawowanej funkcji;
- motywowaniu i kierowaniu opiekunów zastępczych do skorzystania ze specjalistycznej pomocy (poradni psychologiczno-pedagogicznych, poradni logopedycznych, poradni specjalistycznych i rodzinnych, placówek wsparcia dziennego, ośrodków medycznych, fundacji i stowarzyszeń, punktu konsultacyjno-doradczego działającego w MOPR w Lublinie itp.) w celu wsparcia rodziny w zapewnieniu dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju;

- poszukiwaniu pomocy w nauce dla dzieci poprzez kontakt ze świetlicami, wolontariuszami organizacji pozarządowych, poprzez motywowanie opiekunów do zapewnienia dzieciom korepetycji lub udziału w zajęciach wyrównawczych;
- motywowaniu, w wyjątkowych przypadkach, opiekunów zastępczych do zmiany placówek edukacyjnych dzieci na takie, które w sposób optymalny odpowiadałyby ich specjalnym potrzebom;
- motywowaniu dzieci do rozwijania zainteresowań;
- występowaniu do szkół z wnioskami o nadesłanie opinii o sytuacji szkolnej i wychowawczej dzieci oraz informacji o współpracy opiekunów zastępczych z placówkami edukacyjnymi;
- nawiązywaniu kontaktu z jego rodzicami biologicznymi w celu całościowego poznania sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy w sytuacjach trudności wychowawczych sprawianych przez wychowanków;
- udzielaniu wsparcia dorosłym wychowankom rodzin zastępczych, którzy zamieszkują wspólnie z rodzinami zastępczymi objętymi pracą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z racji opieki nad innymi małoletnimi dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych poprzez pokierowanie ich do odpowiednich instytucji;
- czynnym udziale w realizacji projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”;
- wsparciu rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w czasie epidemii COVID-19;
- edukowaniu opiekunów i dzieci w zakresie zapobiegania rozprzestrzeniania się choroby;
- podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- przygotowywaniu i prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną zastępczą.

Zgodnie z art. 77 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany

do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i poprzez samokształcenie.

Tabela 11. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2021 roku

Lp.	Tematyka szkoleń, konferencji oraz warsztatów	Liczba koordynatorów
SZKOLENIA WEWNĘTRZNE		
1	Instruktaż stanowiskowy.	4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej daty szkoleń: 15.02.2021 r. 16.08.2021 r. 15.10.2021 r.
SZKOLENIA ZEWNĘTRZNE, GRUPY, KURSY		
1	Praca z rodziną zastępczą spokrewnioną, charakterystyczne cechy funkcjonowania. Wsparcie rodziny. Organizator ROPS Lublin.	1 koordynator data szkolenia 08.07.2021
2	Kontakt bezpośredni z rodziną, prowadzący: Judyta Kruk, Aleksandra Januszewicz, Związek Dużych rodzin trzy plus, ROPS Lublin, online.	2 koordynatorów data szkolenia 28.10.2021 r. 17.12.2021 r.
3	Konferencja „Dziecko – dar i zadanie”. Organizator ROPS Lublin.	1 koordynator data konferencji 25.11.2021 r.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

PODSUMOWANIE REALIZACI ZADAŃ W RAMACH CELU 1

System rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin zabezpiecza najważniejsze potrzeby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych.

Jednym z priorytetowych zadań ujętych w programie było promowanie idei rodzicielstwa zastępczego. Z uwagi na trwający od 20 marca 2020 roku na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 akcje promocyjne i działania polegające na upowszechnieniu wśród mieszkańców Miasta Lublin wiedzy na temat rodzicielstwa zastępczego były ograniczone. Wszelkie informacje dotyczące możliwości pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej zainteresowane osoby mogły uzyskać telefonicznie w dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej oraz na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Mimo wprowadzonych obostrzeń udzielano specjalistycznego wsparcia funkcjonującym rodzinom zastępczym i ich wychowankom. Koordynowano proces kwalifikowania nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i prowadzono szkolenia zgodnie z programem PRIDE Rodzinna Opieka Zastępcza.

Biorąc pod uwagę zgłaszane przez rodziny zastępcze potrzeby na konkretne szkolenia w 2021 roku przystąpiono do konkursu pn. „Zrozumieć Dziecko-edycja lokalna”, którego organizatorem jest Fundacja Ernst&Young z siedzibą w Warszawie. Z uwagi na pandemię COVID-19 i bezpieczeństwo uczestników, realizację szkolenia przesunięto na rok 2022. W ramach konkursu, zostanie przeprowadzone szkolenie pn. „Wpływ traumy oraz pierwotnych schematów odruchowych na mechanizmy obronne u dzieci z różnymi wyzwaniami rozwojowymi.

Należy także podkreślić, że mimo wprowadzonych ograniczeń koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjaliści pracujący z rodzinami zastępczymi (w miarę istniejących możliwości) brali udział w szkoleniach podnoszących kwalifikacje.

Reasumując należy wskazać, iż wszystkie założone zadania w ramach celu 1 „Organizacja wielowymiarowych działań na rzecz rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci” były realizowane.

CEL 2. OPTIMALIZACJA SYSTEMU INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

W ramach Celu 2. realizowano następujące zadania;

1. Reorganizacja Domu im. Janusza Korczaka i Pogotowia Opiekuńczego, adekwatnie do wymogów ustawowych oraz utworzenie jednostki obsługującej nowo utworzone placówki opiekuńczo-wychowawcze.
2. Dbanie o zachowanie i podnoszenie standardów pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
3. Inicjowanie i wypracowywanie efektywnych form współpracy z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
4. Organizowanie innowacyjnych form aktywizacji dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania w ramach powyższego celu realizowane były w szczególności przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz organizacje pozarządowe.

Tabela 12. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 2

l.p.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba nowo utworzonych placówek opiekuńczo-wychowawczych	2
2.	Liczba modernizacji dokonanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	26
3.	Liczba działań podjętych w ramach rozwoju współpracy między rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w pieczy zastępczej a pracownikami placówek opiekuńczo-wychowawczych	18
4.	Liczba dzieci powracających z placówek opiekuńczo-wychowawczych do rodzin biologicznych	16
5.	Liczba zorganizowanych form aktywizacji wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych	8

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zadanie 1. Reorganizacja Domu im. Janusza Korczaka i Pogotowia Opiekuńczego, adekwatnie do wymogów ustawowych oraz utworzenie jednostki obsługującej nowo utworzone placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;

- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa. Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.³⁰

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;
- interwencyjnego³¹;
- specjalistyczno-terapeutycznego³²;
- rodzinnego³³.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego.

W 2021 roku w Lublinie funkcjonowało **20 placówek opiekuńczo-wychowawczych**.

Były to:

- 1) 3 placówki socjalizacyjne,
- 2) 4 placówki rodzinne,
- 3) 12 placówek łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej,

³⁰ Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

³¹ Art. 103. „Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

³² Art. 105. „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

³³ Art. 102. „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

4) 1 placówka interwencyjna.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze dysponowały łącznie **242 miejscami**. W ciągu 2021 roku umieszczonych było w nich łącznie **322 dzieci**, (w tym **270** dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin), z których 101 pochodziło spoza Lublina.

Miasto Lublin wg. stanu dzień 31.12.2021 r. prowadziło 15 placówek (1 socjalizacyjną, 1 interwencyjną, 1 rodzinną, 12 łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną).

Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie, działało 5 placówek: 2 placówki socjalizacyjne (Dom Młodzieży SOS nr 1 i Dom Młodzieży SOS nr 2) i 3 placówki typu rodzinnego (Dom im. Matki Weroniki, Rodzinny Dom im. św. Dominika oraz Rodzinny Dom im. Serca Jezusa). Umowy zlecające podmiotom pozarządowym prowadzenie w Lublinie placówek opiekuńczo-wychowawczych obowiązują do 31 marca 2023 roku. W 2021 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 758 435,46 zł** (w tym, **1 094 070,99 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 31 dzieci pochodzących z innych powiatów).

Tabela 13. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2021 roku

Placówki opiekuńczo – wychowawcze			Prowadzone przez Miasto Lublin				Działające na zlecenie Miasta Lublin		
			Liczba miejsc 31.12.2021		Liczba dzieci korzystających w 2021 roku		Liczba miejsc 31.12.2021r.	Liczba dzieci korzystających w 2021 roku	
			ogółem	W tym: interwencyjnych	ogółem	w tym spoza Lublina		ogółem	w tym spoza Lublina
opiekuńczo – wychowawcze	socjalizacyjne	Dom dla Dzieci „Przyłądek”	14		15				
		Dom Młodzieży SOS nr 1 i nr 2				28	30	23	
	rodzinne	Rodzinny Dom Dziecka	8		8				
		Dom im. Matki Weroniki				8	8	2	
		Rodzinny Dom im. Serca Jezusa				6	6	4	
		Rodzinny Dom im. św. Dominika				8	8	2	
	socjalizacyjne i interwencyjne	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka I							
		Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka II							
		Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka III							
		Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka IV							
		Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka V							

	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka VI	156	35	220	62			
	Dom Rodzinny Nr 1							
	Dom Rodzinny Nr 2							
	Dom Rodzinny Nr 3							
	Dom Rodzinny Nr 4							
	Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 1							
	Dom Dziecka im Janusza Korczaka nr 2							
interwencyjna	Interwencyjna Placówka opieki nad dzieckiem	14	14	27	8			
Razem placówki opiekuńczo - wychowawcze		192	49	270	70	50	52	31

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 poz. 447) wprowadzono rozwiązania zmierzające do przekształcenia placówek opiekuńczo-wychowawczych w małe placówki, w których warunki życia mają być zbliżone do domowych. Placówka opiekuńczo-wychowawcza winna stać się niejako substytutem rodziny. Zgodnie z art. 95 tej ustawy, po 1 stycznia 2021 r. w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 3a. Placówki opiekuńczo-wychowawcze powstałe przed 2012 r, mogły funkcjonować jako 30-osobowe, tylko do dnia 1 stycznia 2021 r.³⁴

W związku z tym:

- z dniem 1 stycznia 2021 roku placówka opiekuńczo-wychowawcza Dom Dziecka im. Janusza Korczaka w Lublinie, dysponująca 30 miejscami uległa reorganizacji, w wyniku której powstały 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 1 i Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 2, każda dysponująca 14 miejscami.
- Z dniem 1 stycznia 2021 roku placówka opiekuńczo-wychowawcza - Pogotowie Opiekuńcze w Lublinie, dysponująca 30 miejscami uległa reorganizacji, w wyniku której powstały 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze – Interwencyjna Placówka

³⁴ <http://sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=BQ7J6D&view=1> (dostęp .06.06.2022 r).

Opieki nad Dzieckiem i Dom dla Dzieci „Przyłądek”, każda dysponująca 14 miejscami.

Obecnie wszystkie placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące w Lublinie spełniają standardy, zgodnie z art. 95 pkt.3 ustawy z dnia 9 czerwca o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 poz. 447).

Zadanie 2. Dbanie o zachowanie i podnoszenie standardów pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W celu dostosowania placówek opiekuńczo-wychowawczych do bieżących potrzeb eksploatacyjnych i zmieniających się wymogów ustawowych oraz w celu podnoszenia standardów pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2021 roku dokonano modernizacji w 12 placówkach opiekuńczo-wychowawczych:

1. Rodzinny Dom Dziecka w Lublinie - remont toalety,

2. Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 1 w Lublinie:

- remont łazienki dla personelu – położenie nowych płytek glazury i terakoty, malowanie, przeróbki hydrauliczne i elektryczne, zabudowa pionu kanalizacyjnego i oc, podwieszane sufity, demontaż starych i montaż nowych drzwi wejściowych, biały montaż,
- wymiana instalacji elektrycznej w 8 pokojach wychowanków,
- remont sali bilardowej,
- położenie tapet w 1 sypialni,

3. Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 2 w Lublinie:

- wymiana instalacji elektrycznej w pokojach mieszkalnych i innych pomieszczeniach,
- modernizacja i przebudowa łazienki – wymiana płytek glazury i terakoty, postawienie ścianki karton-gips, wymiana drzwi, kaloryfera, przebudowa instalacji kanalizacyjnej, hydraulicznej, elektrycznej i biały montaż,
- remont sali terapeutycznej – wyburzenie ścian skucie starych płytek, przebudowa instalacji elektrycznej i hydraulicznej, malowanie, położenie paneli,
- odświeżenie salonu – malowanie i położenie tapety,
- odświeżenie 3 sypialni wychowanków – malowanie ścian, położenie tapet, w dwóch pomieszczeniach położono panele podłogowe,

4. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka II w Lublinie - wymiana drzwi wejściowych, położenie tynku typu „marmolit”,

5. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka III w Lublinie - wymiana drzwi wejściowych, położenie tynku typu „marmolit”,

6. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka IV w Lublinie - wymiana drzwi wejściowych, położenie tynku typu „marmolit”,

7. Dom Rodzinny Nr 2 w Lublinie :

- remont schodów zewnętrznych,
- remont podłóg w pokojach wychowanków,
- malowanie kuchni, jadalni i przedpokoju,
- wymiana opraw oświetleniowych i kabiny prysznicowej,
- remont kominów i udrożnienie kanałów wentylacyjnych,

8. Dom Rodzinny Nr 3 w Lublinie - remont kuchni oraz drobne prace remontowe,

9. Dom im. Matki Weroniki w Lublinie - generalny remont w 2 pokojach wychowanek - wymiana boazerii sufitowej i oświetlenia, malowanie,

10. Dom Młodzieży SOS nr 1 w Lublinie:

- remont 4 kuchni we wspólnotach młodzieżowych – wymiana zabudowy kuchennej i wymiana urządzeń AGD, przerobienie instalacji gazowej i elektrycznej, wymiana glazury i malowanie,
- remont 1 łazienki – wymiana glazury i terakoty oraz całej armatury i malowanie,
- wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy 35 kW,
- dokonania modernizacji instalacji elektrycznej i PPOŻ,
- wzmocnienie fundamentów budynku,

11. Dom Młodzieży SOS nr 2 w Lublinie:

- wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy 35 kW,
- dokonania modernizacji instalacji elektrycznej i PPOŻ,
- remont 4 kuchni we wspólnotach młodzieżowych – wymiana zabudowy kuchennej i wymiana urządzeń AGD, przerobienie instalacji gazowej i elektrycznej, wymiana glazury i malowanie,

12. Rodzinny Dom im. Serca Jezusa w Lublinie:

- remont pokoju i zakup mebli,
- wymiana pieca instalacji gazowej.

We wszystkich placówkach dokonywane były także niezbędne bieżące zakupy sprzętu i wyposażenia pomieszczeń w celu optymalnego zaspokojenia potrzeb wychowanków.

W związku z trwającym nadal stanem epidemii COVID-19 w 2021 roku pracownicy sekcji ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych i wsparcia dziennego wspierali dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez przekazywanie wytycznych Ministerstwa Zdrowia i Sanepid-u. Ponadto w formie pisemnej i podczas rozmów telefonicznych przypominali o konieczności stosowania się do wytycznych Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Sytuacja w placówkach opiekuńczo-wychowawczych była cały czas monitorowana poprzez codzienne raporty o stanie placówki przesyłane przez dyrektorów oraz rozmowy telefoniczne, dotyczące ogólnej sytuacji w placówkach, potrzeb zgłaszanych przez dyrektorów, stanu zdrowia wychowanków i pracowników placówek. Ponadto pracownicy uczestniczyli w przekazywaniu środków ochrony osobistej dla dyrektorów, kadry i wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W kwietniu 2021 roku przekazano 160 opakowań płynów dezynfekcyjnych (po 5l), a w maju 2021 roku 15 850 szt. maseczek ochronnych.

Zadanie 3. Inicjowanie i wypracowywanie efektywnych form pracy z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

W celu inicjowania i wypracowywania efektywnych form pracy z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych podejmowano następujące działania:

- diagnozowanie sytuacji rodzin biologicznych wychowanków, pozyskiwanie informacji z ośrodków pomocy społecznej i innych instytucji w miejscach zamieszkania rodzin,
- wypracowanie zasad współpracy dotyczących obowiązku pozostawania rodziców w stałym kontakcie z pracownikami placówki,
- ustalanie wspólnego planu oddziaływań wychowawczych wobec dziecka, indywidualne rozmowy dotyczące doskonalenia umiejętności wychowawczych,
- indywidualne wsparcie dotyczące działań zmierzających do powrotu dzieci do domu rodzinnego,
- urlopowanie dzieci do rodzin biologicznych za zgodą sądu rodzinnego i dyrektora placówki,
- zapraszanie rodzin do uczestnictwa i ich udział w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka,
- wizyty w środowisku rodzinnym dziecka, odwiedzanie rodzin w miejscu ich zamieszkania, wspieranie rodziców w sytuacjach wymagających pomocy,

- edukacja i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne w zakresie potrzeb rozwojowych dziecka, metod i technik wychowawczych, budowania wspólnoty rodzinnej, rytuałów życia codziennego, wspólnego spędzania czasu,
- oddziaływania mediacyjne w sytuacjach konfliktu: rodzic – dziecko,
- udzielanie informacji dot. udzielanej pomocy dostępnej w środowisku (w zakresie leczenia uzależnień, interwencji kryzysowej, wzmocnienia kompetencji poprzez udział w szkole dla rodziców, grupach wsparcia, programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie, grupy AA, etc),
- oddziaływania w zakresie profilaktyki zdrowotnej ze szczególnym uwzględnieniem higieny osobistej i otoczenia oraz właściwego odżywiania,
- pomoc w zapewnieniu terapii rodzinnej,
- interpretacja postanowień sądu, opinii poradni psychologiczno-pedagogicznych, pism administracyjnych,
- pomoc w przygotowaniu pism do poradni, sądów, wyszukiwanie informacji dot. świadczeń medycznych,
- zachęcanie i motywowanie do podejmowania działań zmierzających do poprawy sytuacji rodziny (materialno-bytowej, zdrowotnej, zawodowej) oraz funkcjonowania społecznego,
- dostarczanie rodzicom bieżących informacji o rozwoju i osiągnięciach dziecka, jego aktualnej sytuacji, problemach i trudnościach w funkcjonowaniu,
- umożliwianie rodzicom kontaktów z dziećmi (osobistych, telefonicznych, listownych),
- angażowanie rodziców do udziału w życiu dziecka i aktywizowanie do współpracy z pracownikami placówki w zakresie edukacji i życia społecznego (uroczystości ważne dla dziecka – urodziny, chrzest, pierwsza komunia, wizyty lekarskie, wydarzenia szkolne, pomoc w nauce, zachęcanie do kontaktu ze szkołą, etc.).

Art. 3 ust. 1. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. 2022 poz. 447) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec swoich dzieci w szczególności przez działania specjalistów, które mają doprowadzić do odzyskania przez rodzinę zdolności prawidłowego funkcjonowania. Jeżeli działania nie zostaną podjęte w odpowiednim czasie i dzieci zostaną odseparowane od swoich rodziców, należy objąć rodzinę odpowiednią pomocą, aby dzieci miały kontakt

ze swoimi rodzicami biologicznymi, a w rezultacie mogły powrócić do swoich rodzin naturalnych.

W 2021 roku z pieczy instytucjonalnej **do swoich rodzin biologicznych powróciło 16 dzieci** (w tym: 14 dzieci z placówek typu interwencyjnego, 2 dzieci z placówek typu socjalizacyjnego).

Zadanie 4. Organizowanie innowacyjnych form aktywizacji dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Ze względu na ogłoszony w marcu 2020 stan epidemii COVID-19, wszystkie placówki opiekuńczo-wychowawcze miały ograniczone możliwości realizacji zadań w ramach aktywizacji wychowanków. Wszystkie realizowane działania odbywały się z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego. W ramach organizowania innowacyjnych form aktywizacji dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2021 roku, placówki organizowały zajęcia rozwijające zainteresowania, zajęcia sportowe, muzyczne, wyjścia do kina, teatru, na koncerty, kursy doszkalające oraz wypoczynek wakacyjny. Wszystkie realizowane działania odbywały się z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego.

W 2021 roku placówki opiekuńczo-wychowawcze w ramach form aktywizacji zorganizowały dla wychowanków następujące działania:

1. Udział w projektach realizowanych przez podmioty zewnętrzne:

- Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Świat „Razem możemy więcej” – wychowankowie z 3 placówek,
- Stowarzyszenia mali bracia Ubogich - aktywizacja wychowanków w działaniach na rzecz osób starszych - wychowankowie z 4 placówek,
- Lubelski Węgiel Bogdanka „Rozwój i Radość” - udział w zajęciach, mających na celu wyrównywanie szans edukacyjno-społecznych - wychowankowie z 2 placówek,
- współpraca z różnymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (np. Kuratorium Oświaty, Caritas, parafie itd.) - wszystkie placówki.

2. Udział w zajęciach edukacyjnych i rozwijających zainteresowania:

- kurs prawa jazdy kat. B – wychowankowie z 6 placówek,
- nauka języków obcych (język angielski) – wychowankowie z wszystkich placówek,
- nauka jazdy konnej, nauka pływania – wychowankowie z 8 placówek,
- udział w szkoleniu żeglarskim – wychowankowie z 2 placówek,

- zajęcia rozwijające zainteresowania modelarskie, teatralne, taneczne, baletowe, muzyczne, plastyczne, czytelnicze, kulinarne, sportowe, z programowania i robotyki – wszystkie placówki,
- korepetycje z przedmiotów szkolnych – wychowankowie z wszystkich placówek,
- zajęcia edukacyjne z zakresu praw dziecka – wychowankowie z 2 placówek,
- konkursy tematyczne – wychowankowie z wszystkich placówek,
- udział i aktywne uczestnictwo w działalności „Teatru Zarembiaczy” - wychowankowie z 6 placówek,
- treningi umiejętności społecznych – wyjścia do kawiarni, restauracji, centrów handlowych – wychowankowie z wszystkich placówek,
- indywidualne doradztwo zawodowe – wychowankowie z 4 placówek,
- wyjścia do sali zabaw – wychowankowie z wszystkich placówek.

3. Udział w wydarzeniach kulturalnych (kino, teatr, filharmonia, muzeum, skansen, biblioteka):

- wyjścia do kina, teatru, filharmonii, muzeum, skansenu, biblioteki, Centrum Kongresowego – wychowankowie z wszystkich placówek,
- udział w imprezach organizowanych w Mieście Lublin i Świdniku np. gra miejska, Orszak Trzech Króli, Jarmark Jagielloński, Carnaval Sztukmistrzów – wychowankowie z wszystkich placówek,
- poznawanie historii Lublina poprzez zwiedzanie Miasta Lublin (zabytki Starego Miasta, Muzeum Wsi Lubelskiej, Państwowe Muzeum na Majdanku, Zamek Lubelski) – wychowankowie z wszystkich placówek,
- udział w festynach – wychowankowie z wszystkich placówek,
- organizacja pokazów filmowych – wychowankowie z wszystkich placówek.

4. Udział w treningach, wydarzeniach, rozgrywkach i imprezach sportowych:

- zajęcia sportowe (pływanie, tenis stołowy, tenis ziemny, karate, siłownia, biegi, piłka nożna, zajęcia akrobatyczne) – wychowankowie z wszystkich placówek,
- nauka jazdy konnej, nauka pływania i żeglowania – wychowankowie z 3 placówek,
- wyjścia na lodowisko – wychowankowie z wszystkich placówek,
- wyjścia do centrów rekreacyjno-sportowych – wychowankowie z wszystkich placówek,
- udział w zawodach sportowych np. tenis stołowy, piłki nożnej – wychowankowie z 4 placówek,

- nauka jazdy na łyżwach – wychowankowie z 6 placówek,
- wyjścia na imprezy sportowe organizowane przez różne instytucje (szkoły, przedszkola, kluby).

5. Udział w zajęciach specjalistycznych i programach profilaktyczno-interwencyjnych (terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych, logopedycznych):

- zajęcia socjoterapeutyczne – wychowankowie z 8 placówek,
- zajęcia psychoterapeutyczne – wychowankowie z 8 placówek,
- zajęcia z psychologiem – wychowankowie z wszystkich placówek,
- zajęcia z pedagogiem – wychowankowie z wszystkich placówek,
- udział w zajęciach logopedycznych – wychowankowie z 3 placówek,
- udział w zajęciach fizjoterapii i hipoterapii – wychowankowie z 1 placówki,
- udział w terapii sensorycznej - wychowankowie z 2 placówek,
- zajęcia profilaktyczne, psychoedukacyjne, wychowawcze, wyrównawcze, korekcyjno kompensacyjne, reedukacyjne, terapeutyczne – wychowankowie z wszystkich placówek,
- współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Centrum Terapii Integracji Sensorycznej „Niedźwiadek”) – wychowankowie z wszystkich placówek.

6. Udział w zorganizowanych formach wypoczynku letniego i zimowego oraz wycieczkach turystycznych, piknikach, festynach, rajdach, spływach kajakowych:

- wypoczynek letni i zimowy krajowy (półkolonie, kolonie, zimowiska, obozy, turnusy rehabilitacyjne, obóz edukacyjno-terapeutyczny) – wychowankowie z wszystkich placówek,
- udział w piknikach i festynach – wychowankowie z wszystkich placówek,
- wyjścia, wyjazdy i wycieczki turystyczne, pielgrzymki piesze i autokarowe, rajdy piesze i rowerowe, rejsy żeglarskie, spływy kajakowe – wychowankowie z wszystkich placówek.

7. Organizacja i udział w spotkaniach okolicznościowych i świątach np. urodziny, imieniny, uroczystości religijne, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki, Dzień Ojca, spotkania wielkanocne, spotkania wigilijne, Dzień Dziecka, Mikołajki, Andrzejkki, święta narodowe – wychowankowie z wszystkich placówek.

8. Wolontariat rodzinny, studencki – angażowanie wychowanków do podejmowania różnych aktywności, wsparcie w codziennych sytuacjach, pomoc w nauce – wszystkie placówki.

PODSUMOWANIE REALIZACJI ZADAŃ W RAMACH CELU 2

W 2020 roku podjęto działania niezbędne do przekształcenia dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych i dostosowanie ich do standardów określonych w art. 95 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. 2022 poz. 447) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z dniem 1 stycznia 2021 roku placówka opiekuńczo-wychowawcza Dom Dziecka im. Janusza Korczaka w Lublinie, dysponująca 30 miejscami uległa reorganizacji, w wyniku której powstały 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 1 i Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 2, każda dysponująca 14 miejscami.

Reorganizacji uległa również z dniem 1 stycznia 2021 roku placówka opiekuńczo-wychowawcza - Pogotowie Opiekuńcze w Lublinie, dysponująca 30 miejscami. W wyniku reorganizacji powstały 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze – Interwencyjna Placówka Opieki nad Dzieckiem i Dom dla Dzieci „Przyładek”, każda dysponująca 14 miejscami.

Obecnie wszystkie placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące w Lublinie spełniają standardy, zgodnie z art. 95 pkt. 3 ustawy z dnia 9 czerwca o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 poz. 447).

Prowadzono pracę z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w efekcie czego do swoich biologicznych rodzin powróciło 16 dzieci. Mimo panującej pandemii koronawirusa dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych mogły skorzystać z innowacyjnych form aktywizacji, pozwalającej na rozwijanie zainteresowań, podnoszenie kompetencji społecznych oraz sprawności fizycznej.

Reasumując, należy stwierdzić, iż założone zadania w ramach celu „Optymalizacja systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej” zostały zrealizowane.

CEL 3. DOSKONALENIE SYSTEMU WSPARCIA PROCESU USAMODZIELNIANIA WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

W ramach Celu 3. realizowano następujące zadania:

1. Kontynuacja działań na rzecz wyrównywania szans usamodzielniających się wychowanków poprzez objęcie ich pomocą finansową, psychologiczną, prawną oraz pomocą w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i w uzyskaniu zatrudnienia.
2. Utrzymanie na poziomie roku 2018 liczby mieszkań chronionych treningowych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców) oraz zapewnienie środków finansowych na ich funkcjonowanie.
3. Zapewnienie wsparcia umożliwiającego usamodzielniającym się wychowankom określenie ścieżki edukacyjno-zawodowej, wykorzystanie oprogramowania komputerowego, służącego do poradnictwa zawodowego i planowania kariery.
4. Kontynuacja polityki informacyjnej w obszarze usamodzielnienia, rozpowszechnianie wiedzy w tym zakresie poprzez publikacje, bieżące aktualizowanie strony internetowej, a także cykliczne spotkania z osobami, których proces usamodzielnienia dotyczy.
5. Zaktualizowanie informatora dla osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze i placówki.

Zadania realizowane były przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, Wydział Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin, Miejski Urząd Pracy w Lublinie oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Tabela 14. Wskaźniki ilościowe w ramach realizacji celu 3

L.p.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba wychowanków objętych indywidualnymi programami usamodzielnienia (w tym liczba programów zrealizowanych)	462 wychowanków/ 48 programów
2.	Liczba wypłaconych świadczeń usamodzielniającym się wychowankom	1 015 świadczeń
3.	Liczba udzielonych osobom usamodzielnianym porad prawnych i psychologicznych	6 porad
4.	Liczba udzielonych osobom usamodzielnianym porad w zakresie określenia ścieżki edukacyjno-zawodowej	121 porad
5.	Liczba osób, które zdobyły lub podwyższyły kwalifikacje zawodowe	59 osób

5.	Liczba osób usamodzielnianych, które skorzystały z możliwości wsparcia w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym	27 osób
7.	Liczba wizyt w mieszkaniach chronionych pracownika socjalnego odpowiedzialnego za ich prawidłowe funkcjonowanie	468 wizyt
8.	Liczba spotkań informacyjnych z młodzieżą przebywającą w pieczy zastępczej w celu zapoznania z wymogami formalno-prawnymi procesu usamodzielnienia	66 spotkań (indywidualnych)
9.	Liczba spotkań informacyjnych z wychowawcami placówek opiekuńczo-wychowawczych i koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej w celu zapoznania z wymogami formalno-prawnymi procesu usamodzielnienia	14 spotkań (indywidualnych)
10.	Liczba zaktualizowanych poradników skierowanych do usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zadanie 1. Kontynuacja działań na rzecz wyrównywania szans usamodzielniającym się wychowankom poprzez objęcie ich pomocą finansową, psychologiczną, prawną oraz pomocą w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i w uzyskaniu zatrudnienia

Zgodnie z art. 140 ust. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie.

Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- zatrudnienia.

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2021 znajdowało się łącznie **516** usamodzielnianych wychowanków, z czego:

- 210 osób pozostaje w pieczy zastępczej (153 osoby w rodzinach zastępczych i 57 osób w placówkach),
- 306 osób opuściło rodzinę zastępczą lub placówkę (150 wychowanków z rodzin zastępczych, 156 wychowanków z placówek).

W 2021 roku proces usamodzielnienia rozpoczęły łącznie **54 osoby** (tzn. osobom tym został wskazany opiekun usamodzielnienia), z tego:

- 37 wychowanków rodzin zastępczych,
- 17 wychowanków placówek.

Wychowankowie wspólnie z opiekunem usamodzielnienia opracowali **94 indywidualne programy usamodzielnienia** (34 z placówek, 60 z rodzin zastępczych).

W 2021 roku **71 osób** po osiągnięciu pełnoletności opuściło rodziny zastępcze lub placówki (42 wychowanków opuściło rodziny zastępcze oraz 29 wychowanków opuściło placówki).

W 2021 roku 462 osoby posiadały zatwierdzone indywidualne programy usamodzielnienia (266 osób to wychowankowie rodzin zastępczych, 196 osób to wychowankowie placówek). Z pozytywnym skutkiem zrealizowano 48 indywidualnych programów usamodzielnienia (osoby skorzystały ze wszystkich przysługujących form pomocy oraz dokonały oceny końcowej procesu usamodzielnienia, w tym 24 z placówek i 24 z rodzin zastępczych).

W 2021 roku 157 osobom usamodzielnianym (51,31% ogółu usamodzielnianych, którzy opuścili rodziny zastępcze lub placówki) przyznano decyzją przynajmniej jedno świadczenie w ramach pomocy w usamodzielnieniu, z tego:

- 94 osobom z rodzin zastępczych (62,67% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili rodziny zastępcze),
- 63 osobom z placówek (40,38% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili placówki).

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków, tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, usamodzielnienie, wyniosły w 2021 roku **841 675,79 zł**.

W 2021 r. wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych złożyli 355 wniosków, z czego 214 o udzielenie pomocy pieniężnej. Pozostałe wnioski dotyczyły pobytu w mieszkaniu chronionym, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia.

Tabela 15. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2021 r.

Rodzaj Świadczenia (pieniężnego)	Osoby usamodzielniane					
	z rodzinnej pieczy zastępczej			z placówek		
	Liczba		Kwota	Liczba		Kwota
	świadczeń wypłaconych	osób		świadczeń wypłaconych	osób	
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	23	23	101487,00	21	21	159 724,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				2	2	8 815,00
Pomoc pieniężna na kontynuowanie	640	82	346 475,41	286	37	155 443,38

nauki				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				36	5	18 700,39
Pomoc na zagospodarowanie	25	25	42 300,00	20	20	36 246,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				1	1	3 526,00
Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	X	3	X	X	16	X
Pomoc w uzyskaniu warunków mieszkaniowych	X	24	X	X	29	X
Wydatki			490 262,41 zł	Wydatki		351 413,38 zł
Łącznie wydatki na usamodzielnienia 841 675,79 zł						

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Poza finansowymi formami wsparcia usamodzielniająca się młodzież może skorzystać z pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w uzyskaniu zatrudnienia oraz pomocy prawnej i psychologicznej.

W 2021 roku 19 osób skorzystało z pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym 7 na podstawie art. 140 ust. 1 pkt 2b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz 12 osób na podstawie art. 88 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej. Sposób udzielania pomocy w uzyskaniu zatrudnienia jest uzależniony od indywidualnych potrzeb wychowanków. Najczęściej dotyczy on pomocy w napisaniu CV, skierowaniu do Specjalistycznej Poradni Zawodowej w Lublinie, gdzie można skorzystać z pomocy w tworzeniu indywidualnej ścieżki edukacyjno-zawodowej, skierowaniu do agencji zatrudnienia, Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie lub poszukiwaniu ofert pracy. Z tej formy pomocy korzystają szczególnie osoby uczące się w systemie zaocznym, a także osoby zamieszkujące w mieszkaniach chronionych, które są motywowane do podjęcia zatrudnienia w okresie kiedy się nie uczą. W ramach pomocy w poszukiwaniu zatrudnienia wychowankowie otrzymują również wykaz agencji zatrudnienia działających w Lublinie, dzięki którym najszybciej otrzymują sezonowe bądź czasowe zatrudnienie.

W 2021 roku 53 osoby skorzystały z pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (w tym 27 osób z pobytu w mieszkaniach chronionych). Zgodnie z uchwałą Nr 228/VIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin wykazy zostały zaakceptowane w dniu 1 grudnia 2017 r. i 19 grudnia w 2019 r. Na pierwszym wykazie znalazło się 64 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i osiedlających się

na terenie Miasta Lublin, na drugim 70 wychowanków. W 2021 roku nie był tworzony kolejny wykaz. Od dnia 1 marca 2022 r. do 31 marca 2022 r. były przyjmowane wnioski o przydział lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta. Pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym służyli pomocą w napisaniu podania o przyznanie mieszkania, wydawali zaświadczenia o wypłaconej pomocy, pisemnie popierali starania wychowanków oraz pomagali uzupełnić arkusz ewidencyjny. W 2021 roku 5 osób zawarło umowy najmu lokalu.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 3 cyt. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą lub placówkę zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. W roku 2021 z takiej pomocy skorzystało 6 osób, w tym 3 z pomocy prawnej, 3 z pomocy psychologicznej. Pomoc psychologiczna polegała na indywidualnej rozmowie z wychowankiem i jego rodziną oraz skierowaniu do Specjalistycznej Poradni dla Rodzin w Lublinie, w celu objęcia terapią rodzinną.

Osoby usamodzielniane były również informowane o możliwości uzyskania bezpłatnej pomocy prawnej na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 945). W Lublinie utworzono punkty, w których przez 5 dni w tygodniu można skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Chcąc skorzystać z takiej pomocy należało umówić się telefonicznie lub przez Internet.

Zadanie 2. Utrzymanie na poziomie roku 2018 liczby mieszkań chronionych treningowych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców) oraz zapewnienie środków finansowych na ich funkcjonowanie

Bardzo ważną formą wsparcia w usamodzielnianiu wychowanków są mieszkania chronione. Mieszkanie chronione jest formą pomocy przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Miasto Lublin w roku 2021 dysponowało **7 mieszkaniem chronionymi** (25 miejsc). Wnioski o przyznanie pobytu w mieszkaniu chronionym złożyło 35 osób, z czego 24 osoby po raz pierwszy. Łącznie rozpatrzono pozytywnie 45 wniosków w sprawie mieszkania chronionego.

W ciągu całego 2021 r. z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało **27 osób** (16 z placówek, 11 z rodzin zastępczych). Na dzień 31 grudnia 2021 r. w mieszkaniach chronionych przebywało 23 mieszkańców, z czego 13 kobiet i 10 mężczyzn

(10 osób z rodzin zastępczych oraz 13 osób z placówek). Wśród 27 osób przebywających w mieszkaniach chronionych przez cały rok – 25 osób kontynuowało naukę (5 osób studia i 20 osób uczyło się w szkołach zawodowych, średnich i policealnych). Na dzień 31 grudnia 2021 r. - 20 osób kontynuowało naukę (5 osób studiowało a 15 uczyło się w szkołach zawodowych, średnich i policealnych). Nauka na uczelniach wyższych i w pozostałych typach szkół odbywała się zdalnie. Od dnia 31 maja 2021 r. uczniowie i słuchacze powrócili do nauki stacjonarnej, zajęcia dla studentów odbywały się zdalnie i stacjonarnie (dla wybranych kierunków medycznych). Od 1 października 2021 r. studenci wrócili do nauki stacjonarnej na uczelniach.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 199/2020 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 21 września 2020 r. w sprawie ustalenia Planu działań w celu ograniczenia ryzyka zarażenia się koronawirusem SARS-CoV-2 w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz zarządzeniem Nr 55/2020 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 28 maja 2020 r. (zmienionym Zarządzeniem Nr 202/2020 z dnia 22 września 2020 r., zmienionym Zarządzeniem Nr 35/2021 z dnia 16 kwietnia 2021 r.) w sprawie organizacji obsługi interesantów w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie, pracownik socjalny nadzorujący mieszkania chronione dla osób usamodzielnianych przeprowadzał wywiady środowiskowe oraz monitorował sytuację w mieszkaniach chronionych poprzez połączenie telefoniczne oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Kontakt osobisty z mieszkańcami był ograniczony do sytuacji, które wymagają obecności pracownika np. zakończenie pobytu w mieszkaniu lub zamieszkanie nowej osoby (w 2021 r. 8 osób zakończyło pobyt w mieszkaniu i przyjęto 11 nowych osób). Wizyty odbywały się również w sytuacjach nagłych np. awaria prądu. Wizyty były wykonywane z zachowaniem ostrożności i zgodnie z zaleceniami SANEPID-u. Do wszystkich mieszkań chronionych zostały dostarczone rękawiczki i maseczki oraz płyn do dezynfekcji. Osoby przebywające w mieszkaniach chronionych były informowane przez pracownika socjalnego o konieczności zachowania dystansu społecznego, stosowania maseczek, dezynfekowania rąk. 5 osób przebywających w mieszkaniach chorowało na koronawirusa, 12 osób było na kwarantannie. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 42/2021 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 7 maja 2021 r. zmienionym Zarządzeniem Nr 44/2021 z dnia 11 maja 2021 r. pracownik socjalny pracował w środowisku od dnia 11 maja 2021 r. Wywiady środowiskowe oraz spotkania z mieszkańcami były przeprowadzane w mieszkaniach chronionych z zachowaniem zasad bezpieczeństwa.

Tabela 16. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków

Rodzaj świadczenia (niepieniężnego) pobyt w mieszkaniu chronionym na terenie Lublina	Osoby usamodzielniane – mieszkańcy zamieszkujący w mieszkaniach chronionych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie			
	z rodzinnej pieczy zastępczej		z placówek	
	liczba mieszkańców korzystających w ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2021 r.)	liczba mieszkańców korzystających ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2021 r.)
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	1	1	0	0
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	1	1	0	0
ul. Mireckiego (2 miejsca) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	2	2	1	0
ul. Ogrodowa (6 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2005 r.	4	4	2	1
ul. Staszica (5 miejsc) Uruchomiono: 01.10.2010 r.	1	1	4	4
ul. Wyzyczna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.07.2013 r.	2	1	5	4
ul. Wyzyczna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2013 r.	0	0	4	4
Łączna liczba osób, która skorzystała z pobytu w mieszkaniu chronionym				
Stan na dzień 31.12.2021 r.	11	10	16	13

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Pobyt w mieszkaniu chronionym jest odpłatny. Opłata ponoszona jest przez mieszkańców zgodnie z Uchwałą Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2013 r. poz. 3912, ze zm.) i jest uzależniona od sytuacji dochodowej osoby usamodzielnianej oraz kosztów utrzymania mieszkania. W 2021 r. na konto dochodowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z tytułu odpłatności mieszkańców za pobyt w mieszkaniach chronionych dla osób

usamodzielnianych wpłynęła łączna kwota **22 108,11 zł**. Wydano 120 decyzji w sprawie odpłatności (w tym decyzje zmieniające oraz uchylające).

Tabela 17. Wydatki związane z prowadzeniem mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków w 2021 roku

Lp.	Paragraf	Poniesione wydatki
1.	§ 4210 – zakup materiałów i wyposażenia	4 382,90
2.	§ 4260 – zakup energii	32 832,03
3.	§ 4270 – zakup usług remontowych	2 344,59
4.	§ 4300 – zakup usług pozostałych	5 449,62
5.	§ 4360 – zakup usług telekomunikacyjnych	3 239,52
6.	§ 4400 – opłaty czynszowe	31 841,40
7.	§ 4520 – opłaty na rzecz budżetu jst	4 696,80
SUMA		84 786,86

Źródło: opracowanie własne MOPR w Lublinie

Od dnia 30 maja 2019 r. obowiązuje nowy Regulamin mieszkań chronionych prowadzonych przez MOPR w Lublinie wprowadzony zarządzeniem Dyrektora MOPR w Lublinie Nr 61/2019 z dnia 30 maja 2019 r. (zmienionym zarządzeniem Nr 4/2022 z dnia 14 stycznia 2022 r.). We wcześniejszym Regulaminie o przyznaniu wsparcia w formie pobytu w mieszkaniu chronionym decydowała Komisja kwalifikacyjna. W świetle nowego Regulaminu wnioski są rozpatrywane przez pracownika Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym, a jedynie w sytuacji gdy o wsparcie ubiega się więcej osób niż jest wolnych miejsc lub w przypadku wątpliwości co do zasadności przyznania wsparcia decyduje Zespół zadaniowy powołany zarządzeniem Dyrektora MOPR w Lublinie Nr 71/2019 z dnia 18 czerwca 2019 r.

Zadanie 3. Zapewnienie wsparcia umożliwiającego usamodzielniającym się wychowankom określenie ścieżki edukacyjno-zawodowej, wykorzystanie oprogramowania komputerowego, służącego do poradnictwa zawodowego i planowania kariery

Aktywizowanie młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) jest istotnym działaniem prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w ramach tworzonego sprawnego systemu

usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem. Dotychczas realizowane działania w tym zakresie zwiększają szanse młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym na podjęcie zatrudnienia.

Wielu wychowanków potrafi samodzielnie określić preferencje edukacyjne i zawodowe kierując się własnymi potrzebami i możliwościami jakie zapewniają szkoły. Problemem jest rozpoczęcie edukacji zawodowej dla osób, które ukończyły 18 rok życia. Pełnoletni wychowanek, który opuszcza placówkę lub rodzinę zastępczą często porzuca również naukę szkolną. Osoby pełnoletnie nie mogą rozpocząć nauki w szkole dla młodzieży. Chcąc zdobyć zawód mogą ukończyć kwalifikacyjny kurs zawodowy albo liceum ogólnokształcące i dopiero po uzyskaniu średniego wykształcenia rozpocząć naukę w szkole policealnej lub wyższej. Brak wytrwałości, a także konieczność podejmowania zatrudnienia często powoduje, zakończenie edukacji na etapie szkoły podstawowej.

W ciągu całego 2021 roku **69 osób** (31 z placówek, 38 z rodzin zastępczych) skorzystało z poradnictwa w zakresie określenia ścieżki edukacyjno-zawodowej, rozumianego jako pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły (udzielono 92 porady). Usamodzielniani wychowankowie korzystają również z pomocy Specjalistycznej Poradni Zawodowej przy ul. Magnoliowej 8 w Lublinie, a osoby bezrobotne lub poszukujące pracy mają możliwość korzystania z poradnictwa zawodowego w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie.

W 2021 roku **59 osób**, spośród usamodzielniających się wychowanków, zdobyło lub podniosło swoje kwalifikacje (23 osoby z placówek i 36 osób z rodzin zastępczych). Osoby te ukończyły jeden etap kształcenia i rozpoczęły kolejny lub ukończyły różnego rodzaju kursy.

W związku z epidemią COVID-19 wychowankowie mieli utrudnioną możliwość realizacji zadań w ramach aktywizacji, indywidualnego uczestnictwa w kursach oraz innych formach doszkalania i podnoszenia swoich kwalifikacji. Wszystkie kontakty zarówno z pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, jak i Specjalistycznej Poradni Zawodowej odbywały się z zachowaniem reżimu sanitarnego (lub zdalnie).

Zadanie 4. Kontynuacja polityki informacyjnej w obszarze usamodzielnienia, rozpowszechnianie wiedzy w tym zakresie poprzez publikacje, bieżące aktualizowanie strony internetowej, a także cykliczne spotkania z osobami, których proces usamodzielnienia dotyczy

W 2021 roku pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym z powodu epidemii COVID-19 kontaktowali się listownie, telefonicznie oraz drogą mailową zarówno

z młodzieżą wkraczającą w proces usamodzielnienia, jak również z osobami, które już opuściły pieczę zastępczą. W sytuacjach które wymagały bezpośredniego kontaktu pracownicy spotykali się w wyznaczonym punkcie w MOPR (po uprzednim ustaleniu telefonicznym daty wizyty). Czynności te były wykonywane z zachowaniem ostrożności i reżimu sanitarnego.

Spotkania z osobami w wieku 17 i 18 lat miały charakter informacyjny. Wychowankowie byli wprowadzani w proces usamodzielnienia, informowani o indywidualnym programie usamodzielnienia, o tym kiedy mogą opuścić pieczę zastępczą oraz z jakich form pomocy zarówno finansowej, jak i niepieniężnej mogą skorzystać.

W 2021 roku rozpowszechniano informator „Bezpieczny start” skierowany do osób usamodzielnianych opuszczających placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz do opiekunów usamodzielnienia. 112 egzemplarzy Poradnika przekazano wychowankom wchodzącym w proces usamodzielnienia, a także przesłany do placówek, w których przebywają osoby pochodzące z Lublina (młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i zakłady poprawcze).

Spotkania z osobami, które już realizują indywidualny program usamodzielnienia miały charakter nie tylko informacyjny, ale również motywacyjny i doradczy. Wychowankowie poza uzyskiwaniem na bieżąco informacji byli motywowani do nauki i podejmowania zatrudnienia. Otrzymywali również informacje o możliwości ubiegania się o mieszkanie z zasobów Miasta Lublin oraz korzystania z usług Centrum Interwencji Kryzysowej lub Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.

Oprócz spotkań z osobami usamodzielnianymi pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym spotykali się z pracownikami placówek, opiekunami usamodzielnienia, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej. Spotkania dotyczyły poszczególnych wychowanków, jak również przepisów związanych z procesem usamodzielnienia, a także prawidłowego opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia. Informacje do placówek zlokalizowanych poza Lublinem były przekazywane telefonicznie. Na bieżąco aktualizowana była strona internetowa Ośrodka. Pracownicy Sekcji uczestniczyli zdalnie lub osobiście w ocenach sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w spotkaniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej (zgodnie z art. 130 i 135 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), jeśli oceny dotyczyły wychowanków zbliżających się do pełnoletności.

Zadanie 5. Zaktualizowanie informatora dla osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze i placówki

W 2019 r. został wydany informator dla osób usamodzielnianych, opuszczających placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, zakłady poprawcze) „Bezpieczny start”. Poradnik został wydany w nakładzie 200 egz., zawiera niezbędne informacje na temat procesu usamodzielnienia osób opuszczających ww. placówki. Poradnik został przekazany wychowankom wchodzącym w proces usamodzielnienia, a także przesłany do placówek, w których przebywają osoby pochodzące z Lublina (młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i zakłady poprawcze).

Informator dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą zostanie zaktualizowany po uzyskaniu środków w 2023 r. Aktualizacja informatora była planowana w roku 2020. Środki na ten cel zostały zabezpieczone w budżecie. Ze względu na konieczne oszczędności poradnik nie został wydany. W 2021 roku w budżecie nie planowano środków na aktualizację poradnika.

PODSUMOWANIE REALIZACI ZADAŃ W RAMACH CELU 3

W ramach realizacji celu 3 dotyczącego doskonalenia systemu wsparcia procesu usamodzielniania wychowanków osiągnięto następujące efekty:

1. prawidłowo funkcjonująca sieć mieszkań chronionych zabezpieczająca potrzeby usamodzielnianych wychowanków (7 mieszkań dla 25 osób),
2. podejmowanie zatrudnienia przez 19 usamodzielnianych osób zamieszkałych w Lublinie (3 wychowanków z rodzin zastępczych, 16 osób z placówek),
3. zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez umożliwienie wychowankom pobytu w mieszkaniach chronionych - w ciągu 2021 roku 27 wychowanków skorzystało z pobytu w mieszkaniu chronionym (w ciągu 3 lat – 68 osób),
4. pełne usamodzielnienie wychowanków i ich wyjście z systemu pomocy społecznej - w 2021 roku 48 wychowanków zrealizowało indywidualne programy usamodzielnienia, a tym samym nastąpiło ich pełne usamodzielnienie.

Reasumując, funkcjonujący na terenie Miasta Lublin system wsparcia procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej zabezpiecza ich najważniejsze potrzeby:

- Miasto Lublin zapewnia środki finansowe na realizację świadczeń dla usamodzielniających się wychowanków,
- utrzymano założoną na poziomie roku 2018 liczbę mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań),
- rozpropagowano poradnik „Bezpieczny start” skierowany do osób usamodzielnianych opuszczających placówki, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej w art. 88 ust. 1 (112 egzemplarzy rozdysponowano w 2021 r.),
- udzielano pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w uzyskaniu zatrudnienia. Wydział Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin w 2017 roku sporządził wykaz wychowanków domów dziecka, rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta. Na pierwszym wykazie znalazło się 64 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i osiedlających się w Lublinie, a na drugim 70. Pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym służyli pomocą w przygotowaniu podania o przyznanie mieszkania, wydawali zaświadczenia dotyczące wysokości przyznanej pomocy, pisemnie popierali starania wychowanków oraz pomagali uzupełnić arkusz ewidencyjny. W 2021 roku 5 osób zawarło umowy najmu lokalu.

Założone na 2021 rok zadania w ramach celu „Doskonalenie systemu wsparcia procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej” były zrealizowane.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 1.....	5
Tabela 2. Liczba rodzin objętych terapią w 2021 roku.....	8
Tabela 3. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 2.....	19
Tabela 4. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 3.....	38
Tabela 5. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2021 roku z podziałem na typy oraz z kwotą dofinansowania.....	40
Tabela 6. Liczba zatrudnionych asystentów oraz wydatki poniesione na ich zatrudnienie.....	43
Tabela 7. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych asystentów rodziny w 2021 roku.....	43
Tabela 8. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 1	59
Tabela 9. Wydatki na rodziny pomocowe 2021 roku.....	67
Tabela 10. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.....	67
Tabela 11. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2021 roku.....	72
Tabela.12. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 2	74
Tabela 13. Placówki opiekuńczo–wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2021 roku.....	76
Tabela 14. Wskaźniki ilościowe w ramach realizacji celu 3.....	86
Tabela 15. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2021 r.....	88
Tabela 16. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków.....	92
Tabela 17. Wydatki związane z prowadzeniem mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków w 2021 roku	93
Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2021 roku.....	61